

ŽIVA ZAJEDNICA

D2384E

BROJ 12 (156)

PROSINAC/DEZEMBER 1994.

LEBENDIGE GEMEINDE

MITTEILUNGSBLATT

DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

CUENA/PREIS 2,- DM

Sretan Božić i Nova godina!

**Frohe Weihnachten
und ein
gesegnetes
neues Jahr!**

**Merry Christmas
and happy
New Year!**

**Hrvatska djeca iz Bosne na putu u izgnanstvo
Kroatische Kriegsflüchtlingskinder aus Bosnien**

Foto: Srećko Stipović

UVODNIK

Sretan Božić!

– **Na dobro vam došao Božić i porođenje Isusovo!** – drevni je i radosni pozdrav, kojim smo jedni drugima veselo čestitali Božić u domovini.

– **I s tobom Bog d'o zajedno!** – bio je odgovor na taj pozdrav.

U taj način čestitanja bila je očigledno uključena i vertikalna i horizontalna dimenzija ljudskoga bića; ona koja ima odnos prema Bogu, kao i ona koja ima odnos prema čovjeku. Bilo bi teško pronaći neki drugi tako kratak, jednostavan a teološki jezgrovit pozdrav. Njime se veliča Bog, njime se uzvisuje Isus, njime se pohvaljuje i želi dobro, njime se zaziva Božja nazočnost među ljudima. Bog dolazi među nas, Bog je s nama. Iako se taj pozdrav neće nažalost čuti ni ovog Božića u mnogim našim župama gradovima i selima, većina prognanih i izbjeglih čut će njegov eho, i to baš onako kako je zvučio u njihovim krajevima. I u našim uništenim, srušenim i spaljenim selima odzvanjat će eho tog božićnoga pozdrava i ovoga Božića. Neće ga čuti osvajači i silnici, nego će ga čuti, osjetiti i prepoznati oni koji su rođeni i odgojeni u znaku tog neumrlog pozdrava. Čut će ga ma gdje bili! Čut će ga i oni kojih su puna naša groblja, jer oni su dali svoj život i za Božić.

Zato, dragi čitatelji, na dobro vam došao Božić i porođenje Isusovo!

Zahvaljujemo svima koji nas podržavate, koji čitate *Živu zajednicu*, koji zajedno s nama činite živu hrvatsku zajednicu u dijaspori. Nadamo se da ćete biti s nama i u sljedećoj 1995. godini, u kojoj vam želimo svako dobro i mir Božji.

Uredništvo

MOTRIŠTE

Božić u Bihaću

ab. U vrijeme pisanja ovog teksta grad Bihać još nije posve zauzela srpska vojska, ali je njegov pad samo pitanje vremena. Može se zapravo reći da je Bihać već pao, kao što je palo dvije trećine Bosne i Hercegovine, a prije toga i trećina Hrvatske. Nu, pali su, ne onda kad su srpske horde napale Hrvatsku i BiH, nego onoga dana, kada su se kao nazovi mirovni posrednici pojavili svjetski politički *hochstapleri*, poput Carringtona, Owena, Stoltenberga, Akashia, Rosea... Sva su ta područja pala kada su francuska, engleska i ruska vlada hitro poslale svoje vojnike u Hrvatsku i BiH. Ne, nisu ih poslali, kako se hvale, da štite civile, da štite dopremu humanitarne pomoći, da vrate prognane i izbjegle i da budu neutralni. Oni su ih zapravo poslali da štite njihove imperijalističke političke interese i apetite na Balkanu i da u svakom trenutku mogu ucjenjivati pozitivne mirovne napore ili možda uspjehe branitelja. Zato su kroz cijelo vrijeme mirno promatrali etničko čišćenje i mnoge druge zločine koje su pred njihovim očima brutalno provodili srpski osvajači. Oni zato navodno ne znaju tko bombardira gradove i druge civilne ciljeve; tko je prije tri godine započeo agresiju; tko je ubio Vukovar; tko pod neljudskom opsadom drži Sarajevo, Bihać, Goražde. Njihove tajne službe su inscenirale krvavi hrvatsko-muslimanski sukob.

Na primjeru Bihaća se očigledno vidi da ta svjetska zajednica, a pogotovo neki

njezini europski predstavnici, prvotno Francuska, Engleska i Rusija, neće i ne žele prekid rata; neće da štiti nedužne civile, njihove gradove, naselja i dobra, nego hoće i provode svoje trule imperijalističke političke interese. Ti interesi su gotovo sasvim identični s interesima i ciljevima velikosrpske agresije. Takva politika nije samo nečasna, nego i zločinačka. Takva politika javno otkida trećinu teritorija jednog državi, a uništava cijelu jednu drugu međunarodno priznatu državu, dok njihove narode ostavlja na milost i nemilost osvajačima.

Dok je takve sramotne, istrošene imperijalističke politike (nekad su to bile kolonijalne velesile, koje su porobile pola svijeta, a sad su papirnati tigrovi) Božić neće donijeti mir i radost Bihaću, kao što neće ni Sarajevu, Vukovaru, Kninu, Jajcu, Petrinji, Baranji, Banjaluci... Herod nastoji ubiti Božić u svim tim mjestima. On i njegovi slugi ne ratuju samo protiv čovjeka nego i protiv Boga. Nu, zaboravili su da se Božić ne može ubiti, da se ni čovjek ne može zauvijek ubiti, jer je Bog u njemu, jer se u Božiću utjelovio, jer je postao čovjekom, jer je s ljudima u svim njihovim nevoljama i radostima. Teško je to razumjeti, teško doživljavati, ali još teže predočavati, nu, Božić će doći i ove godine svima onima koji ga iskreno žele, koji ga vole, koji ga mole. Koliko to god nama bilo neshvatljivo, Božić će se i ove godine roditi u srcima ljudi dobre volje i donijeti im mir, Božji mir.

HEADLINES • SCHLAGZEILEN • VIJESTI

Prodaju crkveni toranj

300 000 maraka za jedan crkveni toranj s pogledom na venecijansku lagunu. Toranj potječe iz 14. stoljeća, a visok je 14 metara. Pritom se ne može imati crkva kojoj pripada navedeni toranj.

„Beli orlovi“ kao „spasitelji“ knjižnice sarajevske Franjevačke teologije

U Karadžićevoj fantomskoj tvorevini koju sada zove „Republikom Srpskom“, a u početku ju je zvao „Srpska Republika Bosna i Hercegovina“, ima i „ministar vera“ izvjesni Dragan Davidović. U razgovoru za „Evropske novosti“ (18. 11. 1994.) taj Davidović doslovce govori: „Uspeli smo da izvučemo biblioteku u Neđarićima koja ima fond od 80.000 knjiga, i to u situaciji kad se zgrada nalazila na prvoj liniji fronta. Kad dođe vreme, kulturna dobra ćemo menjati sa suprotnim stranama“. Istina je zapravo sasvim drugačija. Biblioteka franjevačke teologije u Neđarićima bila je sasvim sigurna, kao i profesori, svećenici i časne sestre, sve do onog dana, kada su cijelo zdanje zaposjeli „Beli orlovi“, zatočili profesore, fratre i časne sestre, te ih protjerali, a potom su, ne „izvukli“, nego opljačkali ama baš sve: ne samo 80.000 knjiga iz knjižnice, te osobnih knjiga profesora i studenata, nego i svu arhivsku građu, dokumentaciju, umjetnine – mnoštvo originalnih slika i skulptura, tehničku opremu – televizore, video-aparate, kompjutere, bijelu tehniku... Teško je zapravo i procijeniti vrijednost svega što je imala Franjevačka teologija na Neđarićima u Sarajevu. Sad najednom „Beli orlovi“ postadoše spasitelji kulturnih dobara? I što bi to trebalo mijenjati, kad franjevačka strana nije nikome ništa ukrala niti otela? Osim toga navedeni Davidović lupeta o „ustavnim slobodama“ koje „u izobilju“ imaju sve vjerske zajednice u tzv. RS, te ne krije da Srpska pravoslavna crkva u svemu podržava Karadžićevu zločinačku politiku.

Natječaj protiv dosadnih propovijedi

Britanski ministar okoliša John Gummer utemeljio je nagradu za najbolju propovijed u Ujedinjenom Kraljevstvu, tako da će najboljem propovjedniku biti uručena statua i iznos od 2500 DM. Gummer je zajedno s „Timesom“ raspisao natječaj protiv dosadnih propovijedi. Mjerila za članove žirija: dobar uvod, prepoznatljiv cilj, biblijsko utemeljenje, situacija zajednice. Pravo sudjelovanja na natječaju imaju sve kršćanske Crkve u Velikoj Britaniji...

Nagrada Anici Falici

Anica Falica jedna od dobitnika nagrade CIVIS'94, koja se 18. 11. 1994. u radio-postaji WDR u Kölnu uručila grupi angažiranih novinara. CIVIS nagrađuje novinare s radija i televizije, koji su se posebno zalagali za bolje sporazumijevanje i integraciju stranaca kao i manjinskih kultura u Njemačkoj. Tridesetgodišnja novinarka, rodom iz okolice Zagreba, dobila je to odlikovanje za seriju priloga emitiranih na hessenskom radiju u Frankfurtu (Morgenmagazin „Start“). Dvije i pol godine, od ljeta 1992. do sada, ona je pratila i putem radija prikazivala život i sudbinu jedne izbjegličke obitelji iz Bosanske Kostajnice. Obitelj Bosnić je ljeti 1992. stigla s jednim od prvih izbjegličkih kontigenata u Njemačku i našla utočište u kasarni u Hanau.

Žiri je jednoglasno dodijelio Anici Falici tu nagradu, rekavši da je ona distancirano i nimalo patetički, a ipak informativno i suosjećajno pratila i predstavljala tu izbjegličku obitelj. Istovremeno je Anici Falici uspjelo da na razumljiv način dočara njemačkim slušateljima svakidašnji život, sa svim onim velikim i malim problemima. Pokrovitelji nagrade, koja se dodjeljuje po sedmi put jesu zaklada Freudenberg, ARD (radna zajednica njemačkih radija i televizija prvog programa), kao i opunomoćenica za pitanja stranaca pri Saveznoj vladi Cornelia Schmalz-Jacobsen.

(Nadica Markovica)

LIČNOST MJESECA

CLAUDIA NOLTE

Foto: KNA

Savezna ministrica za obitelj

Najmlađa (28 godina) ministrica u povijesti njemačkih vlada, u novoj vladi kancelara Kohla jest Claudia Nolte, rođena 7. 2. 1966. u Rostocku. Službeno je ministrica za obitelj, starije, žene i mladež. Katolkinja je, udata, ima jednog sina. Završila je studij automatske tehnike i kibernetike u Illmenau, a od 1990. je suradnica Visoke tehničke škole u Illmenau (Thüringen), gdje i živi već 10 godina. Članica je društva za unapređenje njemačko-američkog prijateljstva. Bila je glasnogovornica Katoličke studentske zajednice, suradnica Novog foruma, a u veljači 1990. pristupa CDU. Trećeg listopada iste godine postaje zastupnicom Bundestaga, a nedavno ju je kancelar Kohl izabrao za ministricu obitelji. Neopterećena je odgojem bivše DDR, jer je odgajana u sasvim drugom duhu. Marljiva je, dinamična i poštena. Novinari je predstavljaju kao konzervativnu, jer je žestoki protivnik pobačaja. „U pitanjima savjesti uopće me ne zanimaju mišljenja većine“, izjavila je nedavno. Mladu i perspektivnu ministricu čeka velik i zamršen posao glede mnoštva poteškoća vezanih uz obitelj, stare, mladež, djecu i žene. Želimo joj uspjeh.

ŽIVA ZAJEDNICA

Herausgeber:
**Kroatisches
Oberseelsorgeamt in Deutschland**

60435 Frankfurt am Main · An den Drei Steinen 42
Tel. (0 69) 54 10 46 · Fax (0 69) 5 48 21 32

Verantwortlich: Bernardo Dukić

Redakteur: Anto Batinić

Redaktionsrat: Stanka Vidačković, Ivek Milčec,
Jura Planinc, Ivan Bošnjak,
Maja Runje

Layout: Ljubica Markovica

Jahresbezugspreis: DM 30,- incl. Porto

Bankverbindung: Konto Nr. 129072 bei der Stadtsparkasse Frankfurt (BLZ 50050102)

Lithos + Montage: Fotosatz Service Bauriedl,
64546 Mörfelden-Walldorf

Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH,
64546 Mörfelden-Walldorf

BOŽIĆ • VJEROM KROZ ŽIVOT

BOG S NAMA

Piše:
Vlatko Marić

Božić još jednom

Svake godine ponovno dolazi Božić, blagdan i sjećanje. Svake godine kršćani se spremaju, pripremaju za njega i pitaju kakav će biti ovogodišnji i hoćemo li zajedno sljedeći dočekati...

Božić je trenutak povijesti, trenutak koji teološki i antropološki izriče bitnost čovjeka i njegovog življenja. U hrvatskom narodu Božić je blagdan kada se hrvatska obitelj okuplja i sjeća što je doživjela u prošloj godini i pita se za budućnost. U spremanju i dočekivanju Božića postoje elementi onoga što susrećemo u židovskoj praksi pashe: sjećamo se onoga što je Bog učinio za nas i kakvi smo mi bili i što smo proživjeli, te kakvi smo bili u odnosu prema Bogu i ljudima (božićna ispovijed je taj važan trenutak). Slavlje dočeka u obitelji, odlazak na ponoćku su elementi koji podsjećaju na put k Obećanoj zemlji. Ali ima i jedna druga, čini mi se još jača dimenzija, jača od izričaja našeg izlaska u susret: Bog se rađa među nama, boravi među nama i živi našu svakodnevnicu, ide s nama pokazujući što bismo mi morali biti i kamo bismo morali stići. Sjećanje, memorija je antropološka kategorija koja izriče i teološku kategoriju sjećanja i obećanja: Bog nas želi ponovno učiniti sličnima sebi i stoga dolazi i živi...putuje s nama. U ovo božićno vrijeme Bog je prisutan kroz liturgijsko kršćansko sjećanje. Djela spasenja što ih je Bog ostvario u Isusu Kristu svakodnevno se uprijetnjuju kroz liturgijska slavlja.

Sjećanje na povijesni događaj jest određivanje prošlosti i usmjeravanje budućnosti. Božić nije samo prošlost, on je prvenstveno budućnost koja se ostvaruje. Slavlje Božića jest uvijek novi poziv na uvijek mogući početak s Bogom. Podsjećanje da Bog korača s nama, da će nam otkriti svoje lice i onda kad mislimo da je sve izgubljeno, kad nam se čini da su sve

nade potonule. Možda ćemo baš tada prepoznati njegov lik poput učenika na putu u Emaus.

Božić je slavlje i osjećaj blizine Boga, radosti, mira. Osjećaj skorog ispunjenja nade. Ali Božić je isto tako blagdan realnosti ljudskoga življenja, budući da se ni u jednom trenutku ne zaboravlja da je realnost ljudskog življenja opora, tvrda, da se u njoj osjeća prisutnost zla. Evanđelje nam priča kako za dijete Isusa nije bilo mjesta u svratištu, te o Herodovoj namjeri ubiti dijete Isusa, budući da se osjetio ugroženim na prijestolju. Svi ovi elementi su još jedan pokazatelj i koli-

ko je Isus blizak nama i našem ljudskom življenju. Božić je, u stvarnosti, otkrivanje onoga što jest naš ljudski život, kakav treba biti i kamo nas treba dovesti. Božić je najava Uskrsa, i trenutak koji nam otkriva da je Bog ušao u naš život. Naš život i naše patnje nisu bez smisla, budući da sam Smisao („Ja sam Put, Istina i Život“) u svakom trenutku našeg življenja korača s nama. Možda nam još njegov obris nije jasan, ali ćemo ga prepoznati na kraju našeg puta. Zato je i ovaj Božić samo još jedno otkrivanje lica Boga koji je uvijek s nama... Još jednom i možda još puno puta do nebeskog Emausa... Zato svima sretan Božić!

Nastanak slavljenja Božića u kršćanstvu

Božić je svetkovina rođenja Isusa Krista. Izražava onaj sadržaj kršćanske vjere koji je Ivan Apostol opisao riječima: „I doista, Riječ čovjekom postade, i nastani se među nama“ (Iv 1,14). Pojam dakle Božića krije u sebi jedno od najvećih i najzamašnijih otajstava kršćanske vjere. Međutim, nama je iz današnje perspektive zanimljivo, da prva Crkva nije slavila Božić i da nije bila poput kasnijeg kršćanstva impresionirana Kristovim rođenjem koliko uskrsnućem. Čak ni dan Isusova rođenja nije povijesno zajamčen. Klement Aleksandrijski u *Stromata I*, 145/46 spominje dane 18. i 19. travnja, te 29. svibnja kao dane Kristova rođenja. Knjiga *De pasha computus* iz 243. dan Kristova rođenja stavlja na 28. ožujka. Dan 25. prosinca kao dan Kristova rođenja prvi se put spominje u tzv. *Kronografu* iz 354. godine, iako se već tada i toga dana u Rimu Božić slavio naveliko.

Dakle, slavljenje Božića na dan 25. prosinca nije povijesno povezano s danom Kristova rođenja. Isus se sigurno nije rodio toga dana. Božić na dan 25. prosinca nastao je u Rimu ne izravno iz kršćanskih izvora, već više iz sraza s novim podnebljem rimske poganske kulture i civilizacije. Naime, u poganskom se Rimu slavila svetkovina *Natalis solis invicti*. Ta je svetkovina iz prirodnog ciklusa, slavi nepobjedivo sunce koje se već 21. prosinca počinje izdizati na obzoru, dani postaju dulji, svjetlo počinje nadvladavati tminu. Pobjeda sunca nad tminom poganima je bila znak pobjede dobra nad zlim. Jedan od izrazitih znakova katoličkog kršćanstva jest da je prihvaćalo kao vrijedno i kao svoje sve što je religiozno. Zato je i Dan nepovjeditog Sunca kristijaniziran: u prirodnu svetkovinu proslave svjetla nad tminom kršćani su ubacili sadržaj Kristova rođenja. Oprema, izvanjskost, folklor svetkovine ostali su poganski, a sadržaj kršćanski.

(Više o povijesti Božića vidi u Hrvatskoj enciklopediji (NDH) pod pojmom Božić)

BOŽIĆ • VJEROM KROZ ŽIVOT

Mačekov Božić

Razumije se da smo od sviju blagdana najželjnije očekivali Božić. Već na dan sv. Barbare (4. prosinca) stavili smo na dva tanjura mokro pšenično sjeme, koje je u toploj sobi za dan-dva prokljalo, pa kad se nakon toga stavilo kraj prozora na svjetlo, izrasle su do Božića pšenične vlati duge i do 15 cm. Prema gustoći se računalo kakova će biti pšenica, koja je posijana u polju. Odmah nakon Sv. Barbare počela bi majka praviti lančice i košarice iz crvenog, modrog, srebrnog i zlatnog papira, kojim će se na Badnjak okititi bor. To je radila svaku večer po

polu sata, a mi djeca smo sa ushitom gledali i mjerili koliko su lančici postali dulji nego dan prije. Kad je majka na koncu pozlatila lješnake, orahe i male jabučice, bio je sav nakit za bor gotov, jer u ono vrijeme nismo još poznavali tvorničkih nakita kao što su staklene kuglice i slični ukrasi kojima se danas borovi ukrašuju. Sam bor nije bilo tako jednostavno nabaviti, jer se borovi nigdje nisu mogli kupiti. Tko je htio imati u kući bor, mogao je do njega doći samo tako da ga ukrade u šumi grofa Erdödyja. I zato sam redovito na Badnjak ujutro kad bih ustao, našao u

kuhinji bor, a uz njega i seljačkog momka, koji ga je noću ukrado i donio k nama, kako se grije kod ognjišta i čeka da mu majka isplati njegovu zaslužbu od 50 novčića i čašicu rakije. I danas se još čudim kako moja majka, koja je inače u moralnom pogledu bila prava puritanka, nije tu krađu bora smatrala nikakvim grijehom. Možda zato što ga nije trebala vlastoručno sjeći.

Na Božić nikada nismo bili sami, obično su dolazili djed i baka iz Zagreba. Cijeli Badnji dan nije se ništa jelo, samo smo kitili bor. Uvečer, kad se smračilo, skupili smo se svi u blagovaonici gdje se nije smjelo zapaliti svjetlo, pa smo sjedeći u mraku čekali, dok u sobu ne bi ušao najprije otac noseći u rukama dvije svijeće, a iza njega majka noseći bijeli stolnjak i božićni kruh zamiješan iz posve bijelog brašna i mlijeka. Majka bi prostrla stol, postavila u sredinu kruh, a sa svake strane kruha stavila se po jedna svijeća i pšenica posijana na dan sv. Barbare. Zatim se na stol stavilo nekoliko crvenih jabuka, posudica s medom i posudica sa soli. Kad je to bilo svršeno, jurnuli smo mi djeca u dvorište i počeli vući u sobu već prije pripremljenu slamu. Navukli smo te slame toliko da je cijeli pod blagovaonice bio nasteljen do na stopu visine. Tek tada smo sjeli k večeri, koja je bila obilna, ali bez mesa i životinjske masti. Poslije večere zapalili smo na boru svijeće, pjevali božićne pjesme i primili darove. Mi djeca, koja smo inače morala svaki dan u određeni sat biti u krevetu, imali smo na Badnjak privilegij da uopće ne moramo u krevet, nego smo jednostavno obučeni kako smo bili, prespavali pod stolom na slami kad bi koga uhvatio san.

(Vladko Mačec, Memoari, Zagreb 1992, str. 10–11)

Božiću se najviše raduju djeca

Božić i običaji

Čovjek se rađa u svijetu običaja. Običaji su dio ljudskoga okoliša u kojega se urasta bez pitanja i koji postaje nedjeljiv dio ljudskoga identiteta: običaji, oblikuju, uvjetuju, postaju dio čovjeka. Običaji su dio jezika koji simbolički opisuje neizrecivu složenost niti jednoga podneblja što oblikuju pojedinca i vešestruko ga povezuju u intimnu zajednicu pojedinaca slične sudbine. Običaji izražavaju sudbinsku povezanost ljudi. Odatle dolazi njihova moć. Običaji su različiti po izvornosti. Najizvorniji običaji izražavaju nešto iskonsko, odnos prema zadnjim pitanjima ljudskoga života: prema rađanju, smrti, smislu, temeljnim vrednotama ljudskoga života, odnos prema glavnim duhovnim odrednicama jednoga podneblja. Takvi su obredi i postupci prigodom rađanja, umiranja, inicijacije (učlanjenja u zajednicu odraslih članova) i sličnih obrata u ljudskome životu.

Za običaje je znakovita uhodanost. Oni dolaze iz duboke unutrašnje potrebe i nju zadovoljavaju. Zato izvršavanje običaja stvara unutrašnji sklad i ugodu, pogotovu zato što ne zahtijevaju sustavan angažman ljudskih energija, već oni imaju svoju glatku spontanost. Odatle nastaje u čovjeku inertna potreba da svu svoju stvarnost pretvori u uhodanost običaja: problemi i potrebe zbiljskoga života reduciraju se na formalne radnje koje umjesto zbiljskoga rezultata stvaraju privid stvarnoga efekta. To su neizvorni, inertni običaji. Takva je primjere molitva Bogu umjesto napornoga rada, verbalni kavanski nacionalizam umjesto oplemenjenja nacionalne kulture i duha, takav je konačni rezultat svih parola (u komunizmu se na radnim akcijama pjevalo o radu i učilo neradu).

Kršćanski Božić je prepun običaja i teško je naći bilo što drugo što bi moglo opisati složenost kršćanske civilizacije kao proslava Božića. Božić je postao simbol te civilizacije i ne želi ga se odreći ni pokršćanski dio te civilizacije koji je odstupio od njezinih polazišta. Zato Božić nosi sve oznake običaja u rasponu od najizvornijih do krajnje svedenih. Božić ne sadrži samo religioznu stranu, već izražava elemente cjelovite ljudske osobne i društvene zbilje.

(I.M.)

Etimologija nazivlja

Hrvatska riječ Božić ime je od milja od riječi Bog, znači „mali Bog“. Svetkovina se još zove Kristovo, Isusovo porođenje. Srbi kažu „rođenje Hristovo“ ili Božić. Slična su nazivlja i u ostalih slavenskih naroda. Engleski se kaže „Christmas“ – piše se i „Xmas“. To je skraćenica od „Christ-Mass“. Znači „Kristova misa – bogoslužje“. Nijemci kažu „Das Weihnacht“, odnosno „Die Weihnachten“, znači „sveta noć“, „svete noći“. Francuski je Noel, švedski – Jul, talijanski – Natale, španjolski – Navidad, nizozemski – Kerstmis, itd. Papa običava čestitati Božić na nekoliko desetaka jezika – želi izraziti povezanost i prožetost suvremenog svijeta događajem Božića.

BLAGO MILOSRDNIMA

FRANKFURT – ZAGREB • HUMANITARNA DJELATNOST HRVATSKIH ŽELJEZNICA

Sveti Nikola stiže vlakom

Zastupstvo Hrvatskih željeznica iz Frankfurta pokrenulo je i ove godine niz značajnih humanitarnih akcija. Mnoga djeca poginulih hrvatskih branitelja dobit će i ove godine vrijedne pakete, te novčanu pomoć, koja je skupljana po čitavoj Njemačkoj. Duša ove akcije u Njemačkoj je šef zastupstva HŽ u Frankfurtu ing. Blaž Doko.

Europskim prugama svakodnevno prometuju putnički i teretni vlakovi Hrvatskih željeznica. Od suvremenih putničkih vlakova valja svakako izdvojiti vlakove: „Mimara“ (Zagreb – Leipzig), „Croatia“ (Zagreb – Beč), „Cras“ (Zagreb – Venecija) i „Agram“ (Zagreb – Budimpešta). Tu su vlakovi EC ranga, a njihova uloga u promoviranju Hrvatske je vrlo velika i višestрана. Oni svakodnevno Europom pronose istinu o Hrvatskoj, te imaju komercijalno, ekonomsko, političko i turističko značenje. Teretni vlakovi HŽ posebno su se istakli u domovinskom ratu, kada su besplatno prevozili humanitarnu pomoć sa svih strana svijeta. HŽ daje i sada velike povlastice za prijevoz humanitarne pomoći.

Posebna pomoć za 40 djece

No, humanitarna djelatnost HŽ nije ostala samo na tome, nego je bilo i mnoštvo drugih dobrotvornih akcija. Jednu, vrlo značajnu, započelo je lani zastupstvo HŽ u Frankfurtu, a nastavilo i ove godine. 10. prosinca 1994. priređuje se u direkciji HŽ u Zagrebu susret sa skupinom od 40 djece, djelatnika HŽ i pripadnika hrvatskih postrojbi koji su nastradali u ratu. Novo je to što će među tom djecom biti isključivo ona djeca koja dosad nisu primala donatorsku pomoć. Bez obzira na broj djece u obitelji koja je ostala bez roditelja, iz jedne obitelji se uzelo samo po jedno dijete, da bi se obuhvatio što veći broj obitelji. Svako dijete dobiva posebni paket od 5 kilograma s raznim artiklima, a paket je napravljen prema dobi, uzrastu i spolu djeteta, te će na svakom paketu biti upisano ime i prezime djeteta. Usto će svako dijete dobiti novčanu pomoć u iznosu od 500 DM. Budući da je tijekom akcije skupljeno preko 300 paketa, ostatak tih paketa bit će podijeljen ostaloj djeci, kojima je potrebna pomoć.

Darovatelji velika srca

Ing. Doko ističe da je ova akcija provedena na području čitave Njemačke, od Berlina do Ravensburga. U nju se uključilo mnoštvo njemačkih i hrvatskih pojedinaca, ustanova i poduzeća. Jedna njemačka firma darovala je preko 100 novih pokrivača. Hrvatski svećenik Josip Gregurić, koji služi u njemačkoj župi Windesheim, prikupio je sa svojim župljanima i osobno dopremio 270 paketa, te osim toga darovao 1000 DM. Uz svaki paket priložena je božićna čestitka dirljiva sadržaja te pismo u kojem stoji: „Draga djeco, sv. Nikola je kazao mojoj djeci u župi da prave pakete za djecu u Hrvatskoj. Mi smo već preko 150 paketa poslali. Za vas smo također predvidjeli 50 paketa i 100 DM. Ja se nadam da ćete biti radosni. Ako hoćete, pišite nam. Puno pozdrava i veselja za sv. Nikolu!“ Od darovatelja valja istaknuti i sljedeće: Philip i Olga Müller iz Neukircha kod Ravensburga, Ivan Gusić, (hrvatski iseljenik), g. Metzler (glavni urednik „Schwäbische Zeitung“), njemačke časne sestre iz Ravensburga. Barbara Baminger, ta „blažena žena“, kako reče ing. Doko, sa svojim mužem Wolfom iz Fliessbacha posvetila se gotovo sasvim pomaganju Hrvatskoj i Hrvatima. Barbara je životni preokret i utjehu doživjela u Međugorju kamo ide tri puta godišnje. „U njihovoj se kući svaki dan prije jela Očenaš moli na hrvatskom jeziku“, priča ing. Doko. Potom dodaje kako se ne može načuditi s kojom ljubavlju ti ljudi pomažu našem narodu.

Tako Hrvatske željeznice rade na mnoštvu kolosijeka koji povezuju i zbližuju ljude, kojima stiže nužna pomoć, ljubav dobrih ljudi, djece i sv. Nikole.

Sve informacije o putovanju vlakom u domovinu i o drugim aktivnostima Hrvatskih željeznica mogu se u Njema-

Ing. Blaž Doko predaje zahvalnicu župniku Josipu Greguriću

Das Ehepaar Müller ist auch sehr engagiert bei der humanitären Hilfe für Kroatien und Bosnien

Frau Barbara Baminger hilft aus Liebe zu Međugorje

čkoj dobiti na adresi: *Vertretung der Kroatischen Eisenbahnen, Eschersheimer Landstr. 69/VI, 60322 Frankfurt, tel. 069/59 81 78; fax 069/5 96 23 06.* tgh

OBITELJ U SREDIŠTU 1994.

BOŽIĆ – OBITELJSKA SVETKOVINA

Piše:
Ivo Marković

Božić je čovjek u središtu

Božić je blagdan kršćanske civilizacije. Naime u Božić se slilo najviše sentimenta kršćanskoga duha koji je oblikovao ovu civilizaciju tako da je Božić postao nedjeljivi dio identiteta ljudi koji joj pripadaju bez obzira kamo su se usmjerili njihovi duhovni putovi. Još kada se uvaži da i proslava Nove godine zapravo živi od nadahnuća Božića, onda je jasno da je Božić epohalan blagdan, da odslikava srž naše epohe.

Razlog tolike nazočnosti Božića svakako valja tražiti u veličini vjerskog misterija čiji je sadržaj općeljudski: susret neba i zemlje – utjelovljenje. Bog dolazi čovječanstvu koje ga ne uspijeva naći, a ne može bez njega živjeti. Nu, svakome informiranijem kršćaninu poznato je da je u Uskrsu koncentriran pretežan događaj kršćanstva. Zato je upoznati Božić od elementarne važnosti za vlastitu duhovnu usmjerbu u ovoj civilizaciji.

Franjine jaslice

Božić je čovjekov blagdan. Naime prvo tisućljeće kršćanstva živjelo je pod temeljnim dojmom Kristova uskrsnuća, a to znači pod prevlašću sveopće Božje nazočnosti i sveopćeg pokroviteljstva neba nad zemljom. Raspeti je uzišao Ocu u nebo i kršćanski svijet nije mogao otrgnuti oči od neba i živio je u nebeskom ozračju. Pjevali su koralnu nebesku glazbu u kojoj se nije čuo ritam, u kojoj nema tijela i svijeta. Slikali su slike ikone na kojima su likovi bili prepoznatljivo nebeski. Svijet je nužno postajao sve više dolinom suza s bezvrijednim i grešnim čovjekom, a sve što je vrijedno ostajalo je za čekanje u dalekom nebu. Tome je puno doprinosila grčka dualistička duhovnost podijeljena na svijet ideja i stvari, na dobri i loši svijet. Život u svijetu „doline suza“ postajao je sve više nepodnošljiv, Bog se doimao sve manje spasiteljem, zaboravilo se praktički bilo da je Isus bio čovjek, jedan od nas, u svijetu. Činilo se da svijet sve više pritišće nepodnošljiva tmina besmisla koju svjetlost neba nije mogla odagnati. Tada je povijest rodila malog velikog čovjeka koji je prelomio smjer ljudske povijesti. To je jednostavni brat Franjo iz Asiza. Svojom poslovičnom nepatvorenošću uzeo je čitati Bibliju i otkrio jasne i šokantne sadržaje: biblijsko nebo nije kozmički daleko nego ovdje u svijetu, u nama, među nama, da se „Bog smiješi iz svake stvari“. Svijet nije više dolina suza, nego najjednom prepun tragova Božje ljubavi i blizine. Znalo se teo-

retski i prije da Isus nije samo Bog, nego i čovjek, ali se praktički bilo zaboravilo. Franjo sluti neizmjernu važnost te činjenice i svom snagom simboličkog jezika želi je ljudima predložiti. Isus se rodio, od žene, kao svi mi. Da bi to ljudi shvatili valja im dramski jaslice napraviti; trpio je ne samo prividno kao „sunčani Hristos“ (Kranjčević) nego zbiljski kao kad uistinu uzmeš križ, nosiš ga i padaš bičevan i pogažen pod njim.

Krist – središte civilizacije

Tako je počela čovjekova, ljudska civilizacija, s Kristom u središtu, s naglaskom da je Krist Bog među nama postao čovjekom u svijetu, pobožanstvenio čovjeka i posvetio svijet. Otkriven je neizmjereno obdareni čovjek i predivni svijet. Sve su oči sada uprte u toga čovjeka i u to stvor-

enje. Humanizam i znanost su putovi kojima kreće božićna civilizacija. Crkve su iznova raspjevane glazbom punom ritma, strasti, zanosa, radosti i plesa. Počele su se slikati slike s pravim licem, tijelom, bojom, prirodom.

Potreba za slavljenjem Božića mogla bi se pročitati i kao znak praznine zapadne civilizacije i njezine potrebe za pravim sadržajima. Nalazimo se na koncu božićnog tisućljeća. Svakako ima razloga nadati se da će ono imati više zaboravljenog Uskrsa, više ravnoteže u životu s Bogom.

Doživljaj Božića je iskrena otvorenost svemu što je vrijedno, lijepo, plemenito, životno, što stvara ljubav i otvara nove perspektive, bez obzira odakle potjecalo. U Božiću se čovjek i svijet pobožanstvenjuju i to je središnji sadržaj kojega želi ▶

Djeca u Sarajevu u potrazi za vodom

JOSIP BOTTERI DINI

Vizija spasenja

Hrvatski akademski slikar Josip Botteri Dini spada među najpoznatije slikare hrvatske današnjice. U njegovu stvaralaštvu prevladavaju sakralni, biblijski, mediteranski, kao i motivi iz hrvatske povijesti. Prigodom njegove nedavne izložbe u Wiesbadenu zamolili smo ga za razgovor, što je on spremno i rado prihvatio.

Hrvatski Božić

Hrvatski narod je rastao u civilizaciji Božića i stvorio Hrvatski Božić. Ta sintagma opravdano mora postati priznati pojam. Božić je prisutan u svakom kutku duha hrvatskog čovjeka, nedjeljiv je dio identiteta hrvatskog naroda, u duhovnom stvaralaštvu ostavio je tragove koji po mnogim svojim domaćajima spadaju u baštinu svega čovječanstva. Hrvatski Božić nije samo prisutan u povijesnim tragovima i stvaralaštvu hrvatskoga naroda, nego je jedan od najsnažnijih duhovnih pokretača hrvatskog naroda. Hrvatski Božić okuplja hrvatski narod i hrvatsku obitelj. Rasuti po svemu svijetu Hrvati svakoga Božića prave najveće nacionalno hodočašće na sveta rodna mjesta, griju se na vatri vlastitih ognjišta, vraćaju se vlatitim korijenima, obasjavaju se svjetlom ljepote hrvatske duše, opremaju se hranom vrednota, moralne snage, da traju. Tako je Božić zapravo način života hrvatskog naroda. Božić se slavi prije svega u obitelji. Iz proslave Božića vidi se da je u Hrvata obitelj mjesto susreta s Bogom. U Hrvata vjera nastaje, hrani se i održava u obitelji. Zato je hrvatski Božić nepotpun ako svi članovi obitelji nisu na okupu i ako se ne susretne i šira obiteljska zajednica. Sadržaj Božića upriličuju se šarolikim običajnim i simboličkim radnjama. Normalno da bi sam folklorizam učinio Božić frustrirajuće praznim ako u njemu ne bude onog istinskog sadržaja Božića. Onome koga se voli daje se ono najdraže i najvrijednije. Ja bih Vama, hrvatskoj obitelji, u ovome trenutku najradije poklonio sadržaj Božića, da Vam ožive korijeni koje i ne zamjećujete, i da Vam prorade ugašeni radari koji primaju poticaje s neba, i da u Vama prostruje radosti i energije koje niste ni slutili. I da bude toga puno u Novoj 1995. godini. S ljubavlju!

Živa zajednica: Nakon brojnih skupnih i samostalnih izložbi u domovini i svijetu, evo, ponovno izlažete u Njemačkoj (Hamburg, Wiesbaden). Što za Vas kao umjetnika znači fenomen izložbe? **Određuje li izložba umjetnikovu sudbinu? Nije li nepravедno jedno djelo rađeno mjesecima nagraditi samo jednim više manje površnim pogledom na izložbi ili se ono čak i ne zapazi?**

Josip Botteri Dini: U Njemačkoj izlažem četvrti put. Moja sljedeća izložba u ovoj zemlji bit će u Dreieichu kod Frankfurta. Izlaganje slika za umjetnika je dio njegove misije u svijetu. Izložbe su skupine djela, slika, koje izražavaju umjetnikovu temu kojom se bavio u određenom razdoblju. Tako se dogode i one ključne, one slike čudesne, neobjašnjive, tajanstvene. Ne moraju čak biti ni „lijepe“. One su opravdanje našeg umjetničkog puta, poziva, jer svjedoče kako smo samo posrednici transcendentnog. Kada bismo naime mogli po svojoj volji stvarati čudno, iznenađujuće, lijepo i novo, tada bi svako naše djelo bilo baš takvo.

Vi ste se dotakli i pitanja recepcije umjetničkih djela. Promatrači, publika, su sa svakom novom izložbom pozvani na „duhovnu gozbu“. Mnogi se odzivaju i nalaze hranu svojoj duši. To je naravno stvar odgoja i vlastite dogradnje. Umjetnost zahtijeva da joj se pristupi s ozbiljnošću. Nije lako iz profanog svijeta isključiti svoju svijest i smirena srca otvoriti svoju dušu pred ekranom jedne nove duhovne poruke. Da bi se doživjela ta poruka treba potisnuti i za trenutak zaboraviti sve drugo. Vrijedi se potruditi, jer prilika za duhovno obogaćenje postoji. Ona je pružena.

Svjeticionici u tami osamljenosti

Žz: Neka Vaša djela čuvaju se u poznatim galerijama i muzejima Chicaga, Milana, Pariza, Zagreba, Splita. Mi se nalazimo u dijaspori pa je zgodno upitati Vas pratite li likovnu umjetnost hrvatske dijaspori i

koliko zapravo dijaspora ima „sluha“ za tu umjetnost?

Botteri: Hrvatsko nacionalno biće pokriva gotovo cijelu kuglu zemaljsku. Naša dijaspora naglašava ljepotu i posebnost hrvatske duše, duhovnog blaga i baštine „od istoka sunčanog do zapada“. I ja sam bio ponesen nekim lutalačko istraživačkim zovom; krenuo sam već zarana po svijetu. U svijetu sam susretao braću sunarodnjake. Svi smo osjećali da Hrvatska nije slobodna, da je nema u memoriji svijeta.

Upoznao sam i poneke vrijedne hrvatske umjetnike koji djeluju u svijetu i svojim djelom su svijetlili poput svjetionika u tami naše osamljenosti, te su pridonijeli da se nismo izgubili. Oni su štoviše bili trajni svjedoci hrvatskog kulturnog identiteta, kao primjerice Crnobori, Cetin, Sardelić, Nevjestić, Škunca, Lerotić, Mihanović, Trebotić i drugi s kojima sam se izravno susreo. „Sluh“ za umjetnost je trajan poziv svima nama. Nitko nema pravo ne potruditi se pa ne shvatiti ulogu umjetnosti i kulture u životu jednog naroda, pa i hrvatskog naroda.

Žz: Vi ste rođeni u Zagrebu, ali mediteranski motivi prevladavaju u Vašim djelima. Otkud tolika fascinacija hrvatskim mediteranskim ambijentom?

Botteri: Hrvatski mediteranski ambijent, kako Vi ističete, jedan je od dragocjenih aspekata hrvatskog duhovnog i zemljopisnog pejzaža. Kada to kažemo, mislimo osobito na južnu Hrvatsku i hrvatsku obalu posebno. Na tom dijelu hrvatskog teritorija Hrvatska se formirala kao država u vremenima hrvatske kraljevske dinastije. Ostali su do danas vidljivi kameni ostaci mnogih crkava, samostana, grobova i kraljevskih dvorova. Ovih dana traje u Zagrebu izložba pod naslovom *Srednjovjekovni kostim na području stare Hrvatske države*, na kojoj sudjelujem i ja s varijacijama na predromaničke reljefe koji nam svjedoče izgled odjeće naših ondašnjih velikodostojnika. Moja je fascinacija hrvatskom kulturom i baštinom ▶

HRVATSKI AKADEMSKI SLIKAR

slobode

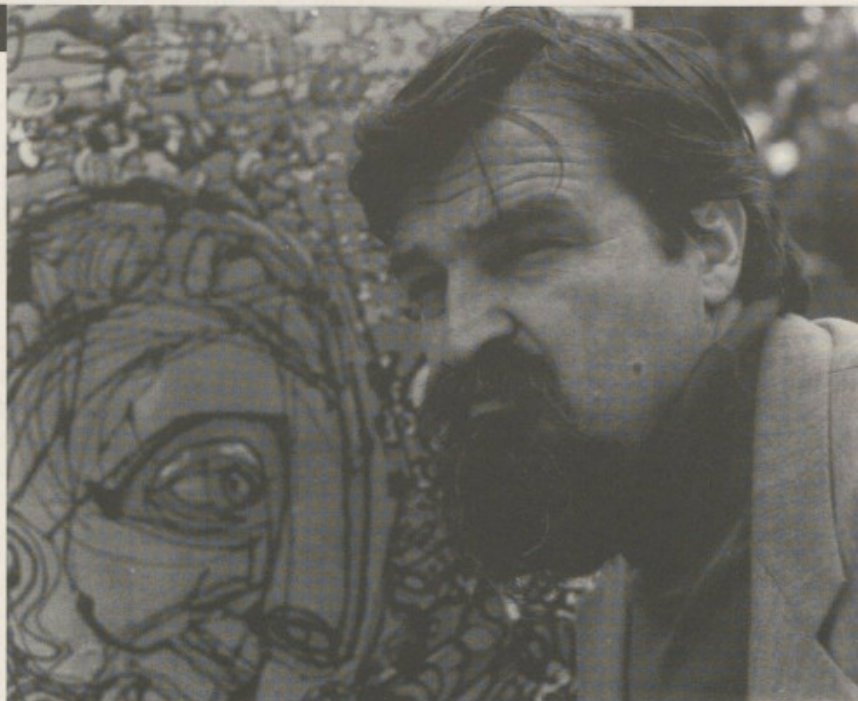
totalna. Ne zadržavam se samo na toj mediteranskoj temi, ali je ona najprisutnija budući da sam i sam najveći dio života proveo u „kolijevci Hrvatske države“.

Moje slike – moje molitve i meditacije

Žz: Vi ste također u svojim djelima na specifičan način prikazali hrvatske velike, pjesnike, književnike, svece, i to u vremenu kada to baš nije bilo politički, „podobno“. Nije li se i tada umjetnost pokazala kao suptilno utočište u borbi protiv zaborava, kao medij koji na sebi svojstven način prikazuje istinu usprkos laži koja nas okružuje?

Botteri: Hrvatska je kultura oduvijek bila vezana uz sakralno i sve što nam je iz prošlosti doprlo do nas, vezano je uz Crkvu i sakralno. Da bi se danas umjetnost iz prošlog vremena mogla doživljavati, potreban je napor. Mi smo zaboravili taj „jezik“. Ja sam, interpretirajući baštinu, želio na nju upozoravati i vratiti je u svijest suvremenika. Sakralno me zanima u prvom redu kao vjernika. Kroz svoju sliku želim biti aktivan kao vjernik. Želim da i drugima bljesak boje bude razlog zanosu i pomoć pri duhovnom uzletu iz „doline suza“. Slikajući sakralnu temu uživljavam se u misterij spasenja. To su moje molitve i meditacije. Naša je baština i književnost, arhitektura, glazba. Nastojao sam afirmirati svo njezino bogatstvo. Zato su tu i slike u počast Marku Maruliću, Ivanu Gunduliću, te ponekad doslovni citati iz književnih, pa i glazbenih djela.

U vremenu koje je definitivno iza nas izlagati sakralnu umjetnost značilo je u Hrvatskoj raditi protiv svoga uspjeha. Osjetio sam to na svom osobnom primjeru, a s druge strane, u kontaktima s rođoljubima i na samim izložbama dobivao sam podršku i ohrabrenje. Ljudi su bili sretni, jer su u tim slikama koje su govori- le o našoj hrvatskoj duhovnoj baštini prepoznavali onaj zajednički zanos i zajedno sa mnom predosjećali dolazak nekog boljeg vremena. Neke moje slike dale su naslutiti u viziji, koje sam tada bio nesvjestan, ali je to danas očito, da dolazi apokaliptično vrijeme, neizbježna tragedija koja je povijesna nužnost kako bi bila moguća sloboda. Upravo su te slike nastale 1987. ovdje u Njemačkoj, te su izložene u Wiesbadenu.

Mistični svijet objave

Žz: Vaši vitrailli živih i jarkih boja ukrašavaju brojne crkve u Hrvatskoj, posebice u Dalmaciji. Velik broj Vaših djela inspiriran je biblijskim, osobito novoza- vjetnim događanjima. Biblija je, dakle, i za Vas umjetnički izazov? Koje je Vaše iskustvo na relaciji Crkva – umjetnost?

Botteri: Moje slikarstvo me navelo na radu u vitraillu. Pozabavio sam se tom tehnikom već 1975. Otada pa do najnovijih mojih vitrailla u crkvi Sv. Križa u Sige- tu u Zagrebu ostvario sam veliki broj kompozicija. Zahvaljujem Bogu i svim onim dobrim svećenicima i časnim sestrama, koji su se smjeli upuštati u te vrlo komplicirane i zahtjevne pothvate. Crkva je kroz modernu umjetnost i poticanje stvaralaštva pokazala svoju gipkost i vlastite stvaralačke i obnoviteljske mogućnosti. Kroz moderne umjetničke reinterpretacije biblijske tematike, Crkva je pokazala svoju širinu i svjedoči ako je kao tumač Istine otvorena suradnji s umjetni- cima, koji su uvijek svojim vizijama bili uronjeni u mistični svijet objave. U dijas- pori je veliku ulogu u promicanju i poma- ganju umjetnosti imala naša Crkva u osobama don Franc Basića, fra Rafaela Romića, o. Josipa Mrkonjića i drugih kojima sam osobno zahvalan.

Žz: Ne možemo odoljeti a da Vas ne upi- tamo za Vaše mišljenje o trenutačnoj situ- aciji glede likovne umjetnosti, pa i umjet- nosti općenito, u današnjoj Hrvatskoj?

Botteri: Hrvatska se bori za novu i zdra- viju duhovnu stvarnost. Kako se dogodilo čudo s njom da je na komunističkom gro- blju uskrsla, kada su grobari mislili da su

je duboko pokopali, tako se događa i drugo čudo, da njezin duh struji i oživlja- va. Kultura i umjetnost zahtijevaju pot- puno predanje. Umjetnik mora biti oba- viješten o svemu iz svijeta umjetnosti. Jezik umjetnosti se mijenja i valja usvaja- ti njegove promjene, ali je najvažnije unu- tarnje stanje, duh. Njemu umjetnik mora biti okrenut i nagnut nad tajnom koja mu je odozgor povjerena.

U likovnoj umjetnosti danas je stanje relativne slobode. Sve ovisi o vlastitom izboru i snazi da se zastupa i svjedoči vla- stiti izbor. Opći trendovi nisu ekskluzivni premda se pokušavaju izboriti za eksklu- zivnost određene ideje i struje. To je zna- čajka svake vrste umjetnosti. Mislim da vrijeme radi u prilog darovitosti i iskrenosti, pojedinačne nadarenosti. Hrvatska je u mnogočemu ogledalo suvremenog svijeta. U njoj se mogu naći svi umjet- nički pravci prisutni u svijetu. Ali ipak, pritisnuti užasom rata, naši umjetnici u svojim djelima svjedoče posebnim pečat- om tu moralnu katastrofu svijeta i strah- ote konkretnih događaja, koji se prelama- ju baš preko naše domovine. Hrvatska i Bosna i Hercegovina su pozornica, mjesto patnji, gdje licjemjerni svijet žrtvuje nedužne žrtve za nastavak svoje gnjus- be. Hrvatska je ujedno žrtvenik na kojem teče hrvatska krv prolivena kroz svu povi- jest do ovog trenutka, za krst časni slobod- u zlatnu. Hrvatska je stigma, sveta rana čovječanstva. Bog je odabrao Hrvatsku za svoj krvavi ljiljan. Okitit će njome možda oltar jednog budućeg, dostojnijeg vremena, kojemu ćemo biti stavljeni za uzor, jer, „vi mroste dok su oni spali...“ (I. Mažuranić).

Razgovarao: Anto Batinić

HRVATSKA ŠKOLA

Piše: Božica Červinka, nastavnica HDS

Hrvatski jezik u obitelji i školi

O nastavi hrvatskoga jezika i o učiteljima koji predaju jezik već smo više puta pisali, čitali i slušali. Mislim da to treba i dalje učiniti u interesu naše djece.

Posebno važan čimbenik pri učenju materinskog jezika, jest obitelj. Djeca stječu u obitelji prva govorna iskustva, a živeći izvan domovine to im je jedina sredina u kojoj govore hrvatskim jezikom.

Stupanj jezične razvijenosti djeteta zavisi od kulture govora u obitelji. Za razvoj djetetove osobnosti jezik je od izuzetnog značaja. Djeca uče govor svojih najbližih: majke, oca, starije sestre ili brata, a to je najčešće dijalekt koji se manje ili više razlikuje od književnog jezika. Na nastavi hrvatskoga jezika uče isključivo književni jezik. Poteškoće imaju djeca čiji roditelji već dugo žive u tuđini ili su čak ovdje rođeni. Oni možda i nesvjesno ne pridaju važnost čistoći svoga zavičajnog govora, nego u govoru miješaju tuđe riječi s hrvatskim. Na taj način stvaraju i prenose na svoju djecu umjetni hrvatsko-njemački jezik.

U nižim razredima učenici se služe rečenicama tog „jezika“ usporedo s dijalektom. Učitelj se mora truditi i jedno i drugo izvesti na pravi put. Nerijetko se dogodi da majka dovede dijete u školu i da razgovor proteče ovako: „*Schatz, sad si ovdje u kroatish Schule, budi dobar i samo hrvatski ređeni!*“.

A dijete odgovara istim jezikom „*Ja-a-a Mutti, bi ću dobro, očes li me abholeniti kad je gotova Schule?*“.

O, da, i sad je red na učitelju da svojim čarobnim štapićem učini čudo, s nekoliko sati nastave u tjednu popravi sve ove nepravilnosti a da pritom dijete ne povri-

jedi, da ga upadljivo ne ispravlja, da ne uništi dječju želju za učenjem, da što više razvije ljubavi prema jeziku i usput prenese znanja o domovini kao i o porijeklu naroda kojem pripada.

Većina učenika vrlo brzo i uspješno svladava takve poteškoće ali ima i onih koji postavljaju pitanja: 1. Moram li ja to učiniti? 2. Zašto moram?

Na prvo pitanje jednostavno i glatko odgovaramo. U drugom odgovoru djeca prekidaju potpitanjima i primjedbama. Što odgovoriti djetetu koje kaže da „zna“ hrvatski, da mu hrvatski neće trebati u životu, da želi svoje slobodno vrijeme posvetiti nečem drugom (a najčešće je to televizija), da mu je sve to teško i ...

Najbolji odgovor teško je pronaći, ali jedan od boljih je dijete poslati i dalje na nastavu materinskog jezika. Na nastavi hrvatskoga jezika djeca uče razmišljati hrvatski, uče govoriti, čitati i pisati, uče o prošlosti svoga naroda i o svojoj domovini Hrvatskoj.

Kaže se: „Oduzmi narodu jezik, oduzeo si mu nacionalnost“.

Ne budemo li govorili i učili hrvatski jezik, koji ćemo onda narod postati ako prihvatimo samo jezik zemlje u kojoj živimo?

Zar da to učinimo i nakon velikih borbi naših slavni velikana duha i uma za hrvatski jezik. Pripadanje narodu nije državljanstvo, niti pitanje gena, već osjećaj pripadnosti određenoj kulturi i jeziku.

Njemačka je našoj djeci druga domovina. Djeca do određene dobi obje domovine vole podjednako. A onda zahvaljujući poznavanju jezika, učenju u školi i komu-

niciranju s rodbinom u domovini ljubav prema Hrvatskoj postaje jača. I upravo naša hrvatska riječ koju nam namriješe naši stari, te ju s ponosom prenosimo s koljena na koljeno, za koju se mučimo, nekad i suze lijemo, daje nam neiscrpnu snagu da opstanemo, da izdržimo i uzdignute glave kročimo naprijed.

Cijela naša roditeljska i učiteljska mudrost može se svesti samo na jednu rečenicu: „Put do dječje glave vodi kroz dječje srce“.

DOMAĆA ZADAĆA

A sada nekoliko jezičnih zadataka za vas, djeco. Riješite i rješenja pokažite vašoj učiteljici ili učitelju na nastavi hrvatskog jezika!

**Od ovih glagola napiši imenice:
Od ovih imenica napiši glagole:**

PUTOVATI _____
ZID _____
MISLITI _____
ČITANKA _____
HODATI _____
NOĆ _____
ŠETATI _____
HOD _____
SANJKATI _____
SKOK _____
LISTATI _____
VLAGA _____

Objasni razliku između rečenica:

1. Danas sam u knjižari kupila knjige.
2. Jučer sam u knjižnici posudila enciklopediju.

Isusu mojem

*Isusu mojem
rado se molim,
i srcem ga
ponizno gledam.
Zato sam sigurna
i ničeg se ne bojim,
jer korak je moj
uvijek uz njega.*

*Ako odlutam, Isuse,
od tebe sutra,
dođi opet k meni
da sjedimo skupa,
kod kuće i u školi,
jer znam da tvoje srce
moje voli.*

Dijana Drvodelić, 6. razred, Remscheid
(HKM Wuppertal)

Došao nam Papa

*Kada nam je došao Papa,
sretni smo bili svi.
Donio je mir i nadu
u srca nas malenih.
Plakali smo svi od sreće
seka, mama, ja i tata.
Došao nam u domovinu Papa!
Ja rekoh: „Bogu hvala,
neće više biti rata“.*

Helena Uzelac, 4. razred
Remscheid (HKM Wuppertal)

Isus-Sunce na nebu

*Isus je mali
Sunce na nebu.
Uvijek će biti
Sjaja u njemu.
Klanja se stoga
Radosno i smjelo
Istini živog
Srce mi cijelo,
Toj Ljubavi u hostiji bijeloj.*

Ivana Pecirep, 5. razred
Remscheid (HKM Wuppertal)

MLADI, IMATE RIJEČ...

ŽIVA ZAJEDNICA U „DIOKLECIJANU“

Fratři u diskoteci

U frankfurtskoj diskoteci „Dioklecijan“ bili su s mladima 19. 11. mladi fratri. Fra Željko je prisutne obavijestio o novoj misi za mlade, a fra Anto je reklamirao „Živu zajednicu“. Njihovi mladi suradnici obavili su te noći vrlo zanimljivu anketu. U našem listu smo često davali priliku svećenicima da govore, pa i o mladima, a sad su mladi dobili priliku da progovore o sebi, vjeri, Crkvi, svećenicima... Odgovori mladih su znakoviti i poučni.

Često se pitamo gdje su naši mladi i kako se zabavljaju? Poznato je da su hrvatski kafići, diskoteke i drugi ugostiteljski objekti u inozemstvu puni naše mladeži. Stariji, roditelji, pa i svećenici često dižu glas protiv njihova zabavljanja u takvim mjestima. Diskači su unatoč tomu svakoga vikenda prepuni. Mnogi obvezno idu u disko, ali ne i na misu, u crkvu. Fra Željko Čurković, svećenik zadužen za pastoral mladih u frankfurtskoj misiji, i fra Anto Batinić, urednik *Žive zajednice*, odlučili su stoga 19. 11. sa skupinom mladih suradnika posjetiti najpoznatiju frankfurtsku diskoteku „Dioklecijan“. Htjeli su biti i razgovarati s mladima, osjetiti disko-atmosferu, pa i na tom mjestu obavijestiti mlade o misi za mlade, te im predstaviti *Živu zajednicu*. Vlasnici diskoteke braća Džeko su im rado izišli u susret. Darovali su im besplatne ulaznice, počastili ih pićem i omogućili im obaviti nakanjeni posao. Na izlazu iz diskoteke mladima je besplatno dijeljen posljednji broj našeg lista, te letak s informacijom o misi za mlade. Naše mlade suradnice igrale su te noći novinarsku ulogu (Ivana Lijović, Karolina Vidović, Lidija Vrdoljak, Martina Grgat, Kristina Duvnjak). S malim kasetofonima u ruci probijale su se kroz gužvu i dim i postavljale dogovorena pitanja mladima spremnim za razgovor. Disco-jokey Robert obavijestio je prisutne da su te noći s njima i fratri u diskoteci, pročitao je više puta obavijest o misi za mlade, te reklamu o *Živoj zajednici*. Ovom prigodom zahvaljujemo osoblu diskoteke „Dioklecijan“, suradnicima i svima onima koji su nam pomogli u ovom poslu.

Odgovori mladih bi se ukratko mogli sveći na sljedeće: Dobro se zabavljaju u diskoteci, iako su mnogi usamljeni. Vole biti, veseliti se i upoznavati s hrvatskom mladež. Svi vjeruju u Boga, iako im je slika Boga nejasna. Mnogima je u crkvi, na

misi, dosadno, a mnogi kritiziraju nerazumljive propovijedi svećenika. Nekima su svećenici „super“, a za neke su svećenici previše konzervativni i nefleksibilni. Rijetki idu redovito u crkvu, neki često, a neki vrlo rijetko, dok ih više ide u crkvu da bi bili ispred crkve. Očito je da čitaju vrlo malo, pogotovo vjerske novine.

Mladima smo uglavnom postavili sljedeća pitanja:

1. Kako se zovete?
2. Zašto se došli u disko, s kim ste došli i kako se osjećate?
3. Koju vrstu glazbe najviše volite?
4. Pruža li vam ovakva zabava dovoljno zadovoljstva ili se zabavljate na još neki način?
5. Vjerujete li u Boga i tko je za Vas Bog?
6. Idete li u crkvu i je li Vam dosadno na misi?
7. Što Vam se sviđa a što ne sviđa na misi?
8. Što mislite o svećenicima i kakve biste svećenike željeli imati?
9. Znate li da se u Frankfurtu slavi misa za mlade u posebnoj crkvi i idete li na tu misu?
10. Jeste li čuli za Živu Zajednicu?
11. Kakve novine ili knjige inače čitate?

Vjerujem u Boga i volim techno

IVAN: Ovdje sam jer nemam drugog posla, a osjećam se dobro. Došao sam s prijateljima. Volim svakakvu glazbu. Vjerujem u Boga, a Bog je za mene onaj gore. Ne idem u crkvu jer dolazim kasno kući, pa se ne naspavam. O svećenicima ne znam što bih rekao. Čuo sam za misu za mlade, a za *Živu zajednicu* nisam čuo. Čitam svakakve novine i časopise.

DAVOR: Ovdje sam zbog tebe. Osjećam se tužno, jer sam došao sam. Volim techno. Idem u crkvu i nije mi dosadno. Ništa ne mislim o svećenicima, a želio bih da imamo najbolje svećenike. Čitam *Slobodnu Dalmaciju*, *Glas koncila*...

DRAŽENA: Ovdje sam da mi brže prođe večer i da se zabavim, da se opustim. Ne osjećam se loše. Došla sam s prijateljicom. Volim zabavnu glazbu. Vjerujem u Boga, idem u crkvu i nije mi dosadno u crkvi. Ne sviđa mi se politika u crkvi. Mislim da su svećenici dobri. Čula sam za misu za mlade, ali još nisam bila na njoj. Čula sam i za *Živu zajednicu*, a čitam *Glas koncila*, *Slobodnu Dalmaciju*, *Arenu*.

ANTE: Ovdje sam jer mi je dosadno, a trenutno se loše osjećam. Došao sam s prijateljima. Volim narodnu glazbu. I ova mi zabava pruža dovoljno zadovoljstva, ali se usto bavim i sportom. U Boga vjerujem, ali ne znam tko je on. Idem u crkvu kad nije puna, a nije mi dosadno. U crkvi mi se ne sviđaju uobražene djevojke. Znam za misu za mlade, ali nisam bio na njoj. Čuo sam za *Živu zajednicu*, a čitam *Autozeitung*.

Ova slika nije snimljena u „Dioklecijanu“, nego na ovogodišnjem susretu mladih u Schwellmu. Mladi se zabavljaju uz glazbu i ples, ne samo u diskotekama

► Osjećam se super

MARINKO: Ovdje sam radi glazbe i super se osjećam. Došao sam s prijateljima. Volim svakakvu glazbu. Zabavljam se na mnogo načina. Vjerujem u Boga, a koliko se sjećam iz katekizma Bog je onaj koji ima bradu. Svake nedjelje idem na misu u St. Elisabeth-kirche u Kasselu i nije mi dosadno. Svećenik drži genijalnu prediku, pa ga se jednostavno mora slušati. Svećenici su tu da nas upućuju kako da živimo po Božjem zakonu. Želio bih da svećenici budu opušteniji, neposredniji, i da se shvate da ulazimo u 21. st. Nisam čuo za *Živu zajednicu*, a čita, najviše njemačke novine *PM, Stern, Spiegel*, te ponekad naše *Slobodnu Dalmaciju, Večernji list, Arenu*.

ANĐA: Došla sam promijeniti klimu i dobro se osjećam. Ovdje sam s prijateljicama. Glazbu biram prema raspoloženju. Dobro se zabavljam u disku, ali se bavim i sportom. Vjerujem u Boga. Na misu idem gotovo svake nedjelje. Nekad mi je dosadno, ovisi o tomu tko drži propovijed. Ne sviđa mi se što svećenici u crkvi pričaju o politici. oni trebaju učiti o vjeri i govoriti o vjeri, a ne što političari rade. Neki svećenici se trude u radu dobro s mladeži, a nekima je to svejedno. Čula sam za misu za mlade i za *Živu zajednicu*. Najviše čitam njemačke političke tjednike, kao *Focus, Spiegel*.

Svećenici pričaju previše o politici

MARIO: Došao sam ovdje da se malo zabavim, osjećam se dobro. Ovdje sam zasad sam. Slušam našu i englesku glazbu. Ovakva zabava mi pruža zadovoljstvo. Inače se bavim sportom kao body-buildingom. Vjerujem u Boga. Ima samo jedan jedini Bog. Idem gotovo svake nedjelje na misu i najčešće mi nije dosadno.

Sviđa mi se da u crkvi mogu promisliti malo o sebi i drugim stvarima. Ne sviđa mi se kad pratar govori o politici. Svećenici bi trebali više pričati o Bogu a nikako o politici. Želio bih da svećenici više rade za mlade a ne samo za starije ljude i da misu prilagode mladima. Čuo sam za misu za mlade, ali ne idem jer idem na misu u katedralu. Čuo sam za *Živu zajednicu* i čitam je ponekad. Inače ne čitam neke posebne novine.

SVJETLANA: Ne zna zašto sam ovdje došla, a dobro se osjećam. S prijateljicom sam. Volim svaku glazbu. Ovdje mi je super. Vjerujem u Boga. Svatko ima svoga Boga. Idem u crkvu, ali ponekad mi je dosadno, a često je misa preduga. Svećenike ne poznajem. Znam za misu za mlade. Nisam čuo za *Živu zajednicu*.

HELENA: Ovdje sam zato što mi je kod kuće dosadno. I ovdje mi je dosadno. Došla sam s prijateljicama. Volim svaku glazbu. Ovakva zabava mi pruža dovoljno zadovoljstva, a još radim. Naravno da vjerujem u Boga. Bog je Bog. Idem u crkvu i više puta mi je dosadno. Ne sviđa mi se da svećenik drži politički govor a ne misu. Svećenici su

previše politički nastrojeni. Čula sam za misu za mlade, ali ne znam hoću li ići tamo.

Nisam čula za *Živu zajednicu*, a slabo čitam bilo što.

Sviđa mi se kad svećenik kaže „Pođite u miru“

JURICA: Došao sam da slušati finu muziku. Ružno se osjećam. Ovdje sam sada sam. Volim gangu. Cijelu noć mislim da je ovo dobra zabava. Bavim se još stolnim tenisom. Vjerujem u Boga, a Bog je jedan jedini. Idem na večernju misu i nije mi dosadno. Sviđa mi se kad svećenik kaže: „Pođite u miru.“ I svećenici su ljudi.

I na ovogodišnjoj Stepinčevoj katedrali u Düsseldorfu mladi su došli na svoje nakon službenog dijela programa.

Mislim da svećenici ne bi trebali kupiti lemozinu. Nisam čuo za misu za mlade, a imam 26 godina. Nisam čuo za *Živu zajednicu*.

ANA: Došla sam s prijateljima i lijepo se osjećam. Volim zabavnu glazbu, techno, disco. Ovakva zabava mi ne pruža baš dovoljno zadovoljstva, ali sve u svemu dobro je.

Jasno da vjerujem u Boga, ali je teško reći tko je Bog. Idem u crkvu i nije mi dosadno. Čula sam za misu za mlade i za *Živu zajednicu*. Čitam mnoge novine.

SANJA: Ovdje me doveo dečko. Dobro je doći s društvom u disco. Volim narodnjake. Vjerujem u Boga. Bog je samo ime; on postoji u mom srcu. Bog je samo ime. Za mene Bog postoji u mom srcu. Idem uvijek u crkvu i nikada mi nije dosadno.

Sviđa mi se sve što fratar priča za vrijeme mise. Mislim sve najbolje o svećenicima, a najdraži mi je fra Stanko. Čula sam malo prije za misu za mlade. Čula sam za *Živu zajednicu*. Čitam sve živo.

JOSIP: S društvom sam. Slušam svaku glazbu. Zabavljam se i na druge načine.

Vjerujem u Boga. Bog je život. Idem u crkvu ako se naspavam i nije mi dosadno na misi. Ne sviđaju mi se propovijedi o politici. Crkva i politika ne valja.

I svećenici su muškarci. Najbolji su fra Draško i fra Stanko. Čula sam za *Živu zajednicu* i za misu za mlade. Čitam *Frankfurter Rundschau*.

Dosadne propovijedi i mise

IVICA: Došao sam zbog djevojaka i provoda i zato što mi je dosadno.

Osjećam se umorno jer sam radio osam sati. Došao sam sam.

Volim domaću i techno glazbu. Ova zabava mi pruža zadovoljstvo jer svi dolaze ovdje. Vjerujem u Boga. Bog je jedan, Otac svih nas. Idem na misu ali u zadnje vrijeme rjeđe i ponekad mi je dosadno. Ne sviđa mi se kada se priča za vrijeme mise, a sviđa mi se da smo svi mi Hrvati na okupu. Svi su svećenici za mene isti. Želio bih da imamo imati mlade svećenike. Čuo sam za misu za mlade. Nisam čuo za *Živu zajednicu*, a čitam sve novine.

MARKO: Ovdje sam došao radi toga što mi se ovdje sviđa. Trenutačno sam sam samcat. Zabavljam se slušajući glazbu. Vjerujem u Boga. Idem u crkvu i nije mi dosadno. Svećenici su super. Čuo sam za misu za mlade, još nisam bio, ali sutra namjeravam otići. Nisam čuo za te novine.

MATE: Ovdje sam s Kristinom. U discu se izvrsno zabavljam. Vjerujem u Boga i idem u crkvu.

Živa zajednica piše super

OLIVERA: Ovdje sam s prijateljem. Sviđa mi se ovdje, samo je prevelika gužva. Bilo bi dosadno da uvijek dolazim samo u ovaj disco. Treba izlaziti i na durga mijesta.

Ponekad idem u crkvu. Ne sviđaju mi se predike jer nisu onakve kakve bi trebale biti.

Svećenici uvijek nešto pričaju ali nikada ništa ne čine. Primijetila sam da svi svećenici voze dobra auta i da gotovo svaka časna sestra ima svoje auto, a to je previše luksuza. U rod-bini imam fratra koji kaže da se svećenici trebaju osiromašiti i da bi se oni trebali više opredijeliti za ljude i pokušati naći razloge zašto ljudi postaju ovako agresivni. Svećenici samo govore što se ne smije bez objašnjenja i kažu da mora biti onako kako piše u Bibliji. Svi smo mi svjesni dok slušamo misu da se ni svećenici ne drže onoga što govore na oltaru. Ja ne vjerujem da su svećenici sveci kao što

RIJEČ...

se predstavljaju na oltaru. Što se tiče mladih, svećenici su mnoge mlade ljude odvratili od crkve. Oni ne shvaćaju da smo mi u drugoj državi i da se ne možemo nonstop družiti samo s Hrvatima što oni od nas traže. K tomu se previše miješaju u politiku.

Čuo sam za *Živu zajednicu*, to su novine u kojima se mogu čitati zanimljive stvari. Ako bi sve bilo kao što piše u *Živoj zajednici* bilo bi to stvarno super.

Ne slažem se s Crkvom

SUZANA: Došla sam s prijateljicama. Sviđa mi se ovdje ali treba obilaziti i druga mjesta. Subotom sam uvijek u ovom discu. Vjerujem u Boga.

Idem samo ponekad u crkvu, jer se ne slažem sa svećenicima i našom Crkvom.

Svećenici preokreću katoličku vjeru onako kako oni žele. Previše se uvlače u politiku što je velika propaganda među ljudima protiv naših ljudi koji bi trebali voditi politiku.

Znam za misu za mlade. Samo ne znam hoće li ta misa biti uspješna i hoće li je naši mladi posjećivati. Mislim da mladi vjeruju u Boga ali nisu toliko zainteresirani da idu na misu za mlade. Čula sam za *Živu zajednicu*, ali čitam njemačke novine.

IVANA: Ovdje sam s rodicom i dobro se zabavljam. Vjerujem u Boga.

Ponekad idem u crkvu. U crkvi mi se sve dopada. Čula sam za misu za mlade, ali ne idem, jer mi je dosadno. Ne čitam *Živu zajednicu*.

Bog me voli iako ne idem u crkvu

MIRJANA: Došla sam s društvom zato što se ovdje mladi sastaju. Želimo vidjeti druge mlade, popričati i upoznati neke druge ljude. Volim svu glazbu, a najviše dance classic. Izlazim i na druga mjesta.

Vjerujem u Boga. Bog je onaj koji mi daje snagu i nadu. Idem ponekad u crkvu i dosadno mi je na misi. U crkvi mi se sviđaju pjevači jer fino pjevaju. Ne sviđaju mi se svećenici i njihove predike. Neki svećenici su dobri, a neki previše pametuju, pričaju ono što se sviđa starijim ljudima i pitaju se zašto nisu mladi u crkvi nego vani ispred crkve.

Nisam čula za misu za mlade. Bog me voli iako ne idem u crkvu.

Živa zajednica su novine koje se prodaju u crkvi. Čitam njemačke novine kao na primjer *Frankfurter Rundschau* i *Bildzeitung* a crkvene novine ako ih slučajno imam.

STIPE: Došao sam ovdje s Marijom. Vjerujem u Boga. Idem subotom navečer u crkvu. Svi su svećenici dobri, a posebno fra Željko. Znam za misu za mlade, ali sam u nedjelju prespavao.

Super-raja

ROBERT: Ovdje sam s prijateljima. Trebalo bi ići i na druga mjesta, ali ne znam gdje.

Vjerujem u Boga. Idem redovito u crkvu, ali samo ispred crkve. O svećenicima ne mislim ništa, jer ne znam ni jednoga. Ne znam za misu za mlade, niti za te novine.

LUKA: Ovdje sam jer je raja je ovdje super i mogu se otkočiti. Došao sam s klapom.

Volim klasičnu glazbu, Dance floor i sve te naše stvari.

Vjerujem u Boga. Bog je onaj gore na nebu i koji me čuva. U crkvu idem svaka dva mjeseca i misa je dosadna. Svećenici sve govore ono što i ja mislim.

Nisam čuo za *Živu zajednicu*, a čitam *Arenu*, *Večernji list*.

PETAR: Ovdje sam došao u disco da budem među hrvatskom mladeži. Osjećam se odlično. Od glazbe slušam sve što je momentalno na top listi.

Vjerujem u Boga. U crkvu idem ako imam vremena i ako sam fizički i psihički raspoložen.

Svećenici su konzervativni i trebalo bi da se upute u 21. stoljeće, a ne da ostaju u 19. stoljeću.

Znam za misu za mlade, nisam čula za te novine.

MISA ZA MLADE

Svake nedjelje u Frankfurtu se slavi posebna misa za mlade u Deutschordenskirche, Brückenstr. 7, i to u 12 sati. Crkva se nalazi nedaleko od katedrale na Römeru, s druge strane Majne. Pod misom svira grupa PAX.

Dodina molitva dragomu Bogu

*Dragi Bože, molim, slušaj riječi moje,
i na griješno čedo oči svrni Tvoje!*

*Domovini dragoj sačuvaj slobodu,
A mir daj i sreću hrvatskomu rodu!
Ne daj, dragi Bože, da dođe do rata,
Molim, ne daj, Bože, da nam umre tata!
Bože dobri, našu očuvaj nam mamu,
Ne ostavljaj nikad dječicu nas samu!
Čuvaj malog bucu, miloga mi brata,
I sreće mu širom sva otvori vrata!
Moje čuvaj bake, i obadva djeda,
Nek im Tvoja milost uvijek pomoć gleda;
Za rodbinu moju i sve dobre ljude
Srdce neka Tvoje uvijek blago bude!
I onom prosjaku, što na uglu stoji,
Neka dobri ljudi darak dadu koji;
I Bimbi se našoj, koja tužno cvili,
Jer je kosti bole, dobri Bože, smili!*

*A i meni, Bože, što sam tako biedan,
Naučit pomozi taj jedanput jedan;*

*Ljubav mi udieli učitelja mojih,
I da ponos budem roditelja svojih!
Daj mi, da Te štujem, dokle god poživim,
Da se svemu krasu, što ga stvori, divim.
I kad jednom prah mi grobni skrivi kamen,
Daj mi primi dušu k sebi, Bože! Amen.*

Slavko Ježić

HEADLINES • SCHLAGZEILEN • VIJESTI

Zar je fra Pavao Vučković Srbin?

Poraz što su ga Turci nanijeli Srbima na Kosovu prije nešto više od 600 godina toliko opsjeda Srbe da svaku kasniju pobjedu nad Turcima od strane bilo koga po svaku cijenu nastoje pripisati sebi. Pri tome su posebno zapeli prisvojiti veličanstvenu pobjedu sinjskih Hrvata iz 1715. godine kada su Cetinjani uspjeli obraniti svoj kraj i zauvijek se osloboditi od turskih osvajača.

Prošloga su ljeta Srbi najavili da će u Koljanjima kod pravoslavnoga manastira u Dragoviću na još okupiranome prostoru organizirati svoju „alku“. Koliko je u Sinju poznato, do toga nije bilo došlo. Međutim, u svojim lažima Srbi ne posustaju. Tako srpski tisak ponovno piše da su hrvatski katolici preoteli Srbima velku pobjedu nad Turcima kod Sinja 1715. godine. Ovaj put tu „istinu“ plasira „Pravoslavlje“, dvotjednik što ga u Beogradu izdaje Srpska patrijaršija. U jednom od svojih posljednjih brojeva „Pravoslavlje“ piše: „Tada, tačnije u augustu 1715. godine, Srbi, srpski uskoci, srpske izbeglice i Srbi meštani i starosedio-ci grada Sinja izdržali su pod komandom Srbina Pavla Vučkovića opsadu mnogo jače turske vojske bosanskog Mahmut-Paše, što se u Sinju slavi svake godine u vidu Sinjske alke.“

U toliko malo riječi već dugo nije sažeto više gluposti! Jedino čudi zašto, radi uvjerljivosti, „Pravoslavlje“ za Pavla Vučkovića nije još reklo da je prota. Naime, Pavao, odnosno fra Pavao Vučković, doista je bio organizator obrane Sinja 1715. godine. Bio je to svećenik franjevac koji je 1686. godine poveo hrvatski narod iz Rame i noseći Gospinu sliku doveo ga u Cetinsku dolinu, u sigurniji kraj. Uz njegovo zapovjedništvo i uz nadnaravnu pomoć koju su od Gospe osjećali branitelji Sinja 1715. godine izvojevana je pobjeda nad Turcima, a Gospa, ubuduće Gospa Sinjska, proglašena je čudotvornom. (T. Paštar)

HRVATSKI VELIKANI

DR. VLADKO MAČEK (1879-1964)

Piše:
Jura Planinc

Uzor hrvatske politike

O 115. obljetnici rođenja i 30 godina od njegove smrti

Vladko Maček se rodio 20. srpnja 1879. u Jastrebarskom, kao sin inženjera Ivana Mačeka i Ide r. Matasović, kćeri graničarskog kapetana. Pučku školu polazio je u Jastrebarskom. U njoj je primio prve dojmove onoga što bi se moglo zvati politikom i što se očitovalo u netrpeljivosti Hrvata prema Mađarima. On piše o tom u svojim „Memoarima“: „Već kao djeca znali smo pisati kredom po plotovima, pa čak i na školsku ploču „Živila Hrvatska“, „Dolje Mađari“, ili nešto slično. Dakako da je sve to bio tek refleks opće narodne borbe, koje u stvari mi djeca nismo razumjeli, i koju sam počeo pomalo shvaćati tek kasnije, kad sam došao u srednju školu i poslije na sveučilište. Kada mi je bilo deset godina, otac je premješten u Zagreb, pa sam se teška srca rastao od dragog sela i mojih seljačkih drugova, a osobito od nikad zaboravljene šume.“ U Zagrebu je završio pučku školu, a onda prešao u gimnaziju. „Navršivši 14 godina i prešavši u peti razred gimnazije, koji je bio u višoj gimnaziji, već sam u glavnim crtama razlikovao tadanje političke stranke u Hrvatskoj i njihove težnje.“

„Kada sam navršio 18 godina i položio takozvani maturalni ispit, već sam bio stvorio odluku da svoj život posvetim borbi za oslobođenje Hrvatske i hrvatskog naroda.(...) Iako sam se za vrijeme gimnazijskih nauka, primivši od svoje majke duboki religiozni odgoj, odlučio da studiram teologiju, ipak sam u gimnaziji od toga odustao, uvidjevši da nisam sposoban biti uzornim svećenikom.(...) Iza brao sam pak advokatski stalež zato što su advokati jedini bili neovisna inteligencija, pa su, ukoliko im nije glavna svrha bilo stjecanje imetka, bili sposobni da vode opoziciju.“ Kao student nije se htio priključiti „frankovcima“, pravašima, koje je tada vodio zagrebački advokat i političar dr. Josip Frank, niti „naprednjacima“, koji su zabacivali hrvatske povijesne i duhovne vrednote.“ „I ne znam ne bih li, poput mnogih drugih mojih vršnjaka, bio izgubio svaku volju da ulazim u politiku, da se nije u to, po mene kritično doba, pojavio dr. Ante Radić, po mom mišljenju prvi, a možda i jedini u cijelom

svijetu seljački ideolog, koji je potpuno shvatio ne samo značenje hrvatskog seljaštva, nego i seljaštva cijele istočne Europe.“

1903. stječe u Zagrebu doktorat prava i stupa kraće vrijeme u sudsku službu. Vojsku je služio od jeseni 1903. do jeseni 1904. kod Kraljevske Ugarske domobranske pješačke regimente broj 25. Časnički ispit je položio s vrlo dobrim uspjehom, a onda se vratio u sudačku službu, te je u proljeće 1905. položio praktički sudački ispit. Nakon nekoliko mjeseci se zahvalio na sudačkoj službi i prešao u službu k jednom advokatu u Krapinu, da kod njega odsluži propisane dvije godine i da se onda podvrgne i praktičnom advokatskom ispitu. U Krapini stupa 1905. u Hrvatsku seljačku stranku i tu počinje njegovo aktivno političko djelovanje.

Za vrijeme 1. svjetskog rata je mobiliziran i poslan u sjeveroistočnu Bosnu, gdje je i ranjen i „za hrabro držanje pred neprijateljem“ promaknut u čin natporučnika. U jeseni 1916. „nas iznenada i opet oboružaje puškama, ali i raznim građevinskim oruđem, te nas poslaše preko Zagreba, Sarajeva, Kotora, Cetinja, Skadarskog jezera i Skadra u Albaniju, da gradimo cestu od Leša do Tirane.“ Početkom 1917. poslan je na rusko ratište, u jugoistočnu Galiciju. Poslije sklapanja mira s Rusijom 1917. „naša cijela domobranska divizija bila je poslana s ruskog ratišta na talijansko ratište, u južni Tirol i sjevernu Italiju.“ Početkom 1918. promaknut je u čin kapetana. Sredinom prosinca 1918. vratio se u Zagreb, gdje su mu živjeli stari roditelji.

Hrvatski seljak je odmah u početku nove države Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (SHS) shvatio svojim zdravim razumom, da postoji pogibelj da riješivši se mađarskog gospodstva, potpadnemo pod srpsko. „Osim toga, seljaštvo je dajući u ratu najveći prinos u krvi, steklo uvjerenje, da su carevi i kraljevi oni koji su krivi za ratove, pa se opredijelilo za republiku.(...) Nastao je diljem cijele gornje Hrvatske duhovni revolt, tako da u hrvatskim selima nisi čuo drugo nego politike! „Živila republika“, (...) Naravno da je tom pokliku slijedio i poklik „Dolje kralj Petar!“.

1919. prodao je svoju odvjetničku pisarnu u Sv. Ivanu Zelini, pa se dvije godine bavio samo politikom, živeći od utrška

kancelarije. Pošto je s novcima bio pri kraju, otvorio je sredinom 1921. godine opet odvjetničku pisarnu, i to u Zagrebu, pa se osim politike bavio i advokatskim poslom. Početkom 1920. u trenutku kad se nalazio u zatvoru zbog poznatog memoranduma predsjedniku Wilsonu, izabran je za jednog od potpredsjednika stranke i u tom svojstvu imao je istaknutu ulogu u vođenju stranačkih poslova, osobito kad je Stjepan Radić bio u zatvoru i u inozemstvu. Mnogo se bavio sokolstvom. Volio je književnost i objavio mnoge pjesme u „Nadi“ i „Novoj Nadi“. Osobito je rado proučavao slavenske književnike i bio poklonik i sljedbenik velikog ruskog pisca Tolstoja i indijskog mirotvorca Gandhija. Potkraj 1924. kraće je vrijeme jedan od potpredsjednika skupštine Kraljevine SHS. Ponovo ga zatvaraju početkom 1925. Nakon smrti Stjepana Radića, 1928. izabran je za predsjednika Hrvatske seljačke stranke. Nakon proklamiranja „momarho-fašističke diktature“ na pravoslavni Badnjak 6.1.1929. dr. Maček zauzima prema novom stanju izrazito negativno držanje i smatra da je politika pasivnog otpora najbolji put za uklanjanje kraljevog apsolutističkog režima i za preuređenje države. Godine 1930. je opet uhićen, a zatim u proljeće 1933. osuđen na tri godine zatvora, iz kojeg izlazi u prosincu 1934. Tamnovao je u bosanskom mjestu Čajniče, u Beogradu („Glavnjača“) i u Mitrovici. Bio je nosilac zemaljske liste na izborima 1935. i 1938. i kao vođa oporbe doživio pravi trijumf, nanoseći blamažu dvorskoj velikosrpskoj kamarili. Tada je iza njegove politike stajala većina hrvatskog naroda i žitelja Hrvatske. Omiljen je bio i u Šumadiji, gdje je 1937. dobio dosta glasova. Bio je simbol pravde, mira i sporazumijevanja. Zazirući od radikalnih i revolucionarnih metoda, nezadovoljan držanjem oporbe u Srbiji. Maček je u svojoj politici znatno računao i s ulogom dvora, posebno kneza Pavla, pa je svoju politiku preuređenja države na federativnoj osnovi provodio plivajući između dvora i opozicije u Srbi-

ji. Procjenjujući prijeteci razvoj međunarodnih prilika zalagao se za kompromis s vladajućim krugovima u Beogradu. Uporno je pregovarao s nosiocem kompromisne dvorske politike Dragišom Cvetkovićem. Kad se pregovori ne bi odvijali po njegovoj volji, povlačio se, a kad bi srpska strana popustila, vraćao se za pregovarački stol. Napokon je sklopio sporazum s Cvetkovićem (26.8.1939.) o autonomiji banovine Hrvatske, u koju je bilo uključeno i 12 bosansko-hercegovačkih kotareva i kotar Šid. Velikosrpska čaršija, vojska i SPC digli su veliku viku, kako sporazum ugrožava srpstvo i opstanak države. Ti politički slijepci ne vidješe da je velikosrpskoj diktaturi odzvonilo. Kraljevina Jugoslavija je prisiljena potpisati pristup trojnom paktu 25.3.1941. u Beču. U noći od 26. na 27. 3. 1941. organizira engleska obavještajna služba sa svojim agentom Stevanom Mirkovićem vojni udar u Beogradu. Engleski militarist i monarhist Churchill ponadaše se tom provokacijom velikom uspjehu otvaranjem novog fronta na Balkanu. No i taj slijepac nije znao, da je srpsko junaštvo bajka, a da Hrvati i Slovenci neće braniti svoju tamnicu. Srpska vojska kapituliraše sramno za 10 dana, kao i

njihovi saveznici Francuzi godinu dana ranije. Maček je otklonio ponude za proglašenjem otcjepljenja Hrvatske pod njemačkom zaštitom, a nakon bijega Simovićeve vlade u inozemstvo, ostao je u Hrvatskoj uz svoj narod. Kad je proglašena NDH, Maček je pozvao hrvatski narod na suradnju s novim vlastima, u uvjerenju da će narod i stranka tako najlakše preživjeti rat. Ustaške vlasti provodile su prema HSS represivnu politiku, a sam Maček je bio listopada 1941. do ožujka 1942. zatvoren u Jasenovcu, a zatim pod strogom paskom interniran u Kupincu i Zagrebu. Dr. Maček je odbijao pokušaje ustaških vlasti da osiguraju potporu i suradnju HSS, ali je bio isto tako odlučan i dosljedan u odbijanju svake potpore partizanskom pokretu, smatrajući ga glavnim protivnikom u budućnosti. Maček se nadao da će pobjeda zapadnih saveznika osigurati povratak HSS na vlast. Nu, oni podržase jugokomuniste s Titom, koji lukavo iskoristiše građanski rat ("Što gore to bolje"), da dođu na vlast. Srpske fašiste (četnike) Englezi su podržavali još 1944. Ostajući dosljedan antikomunist, nije htio birati između dva zla, fašizma i komunizma, manje zlo, nego 6.5.1945. napušta Hrvats-

ku zajedno sa suprugom Josipom, sinom Andrejom i kćerkom Agnezom. Neko je vrijeme proveo u emigraciji u Parizu, a zatim 1946. odlazi u Ameriku. Objavio je memoare „Borba za slobodu“ (1957) u New Yorku. Umro je 15. svibnja 1964. u Washingtonu.

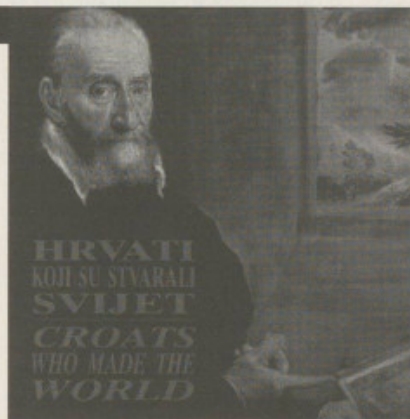
Vladko Maček je bio istinski kršćanin i demokrat, antikomunist i antifašist, protivnik svih totalitarnih i ekstremističkih pokreta. Zbog toga je bio zatvaran i progonjen od velikosrpske čaršije u staroj Jugoslaviji, od fašista za vrijeme 2. svjetskog rata i od jugokomunista nakon rata. Ime i djelo Vladka Mačeka sustavno je zanemarivano i prešućivano u pedeset godina strahovlade poglavnika i maršala. Pobjedom demokracije u Hrvatskoj na svjetlo dana ponovno izlazi ime i djelo dr. Vladka Mačeka, velikog hrvatskog političara i mirotvorca. Imenom Vladka Mačeka prozvana je glavna ulica u njegovom rodnom gradu Jastrebarskom, a na mjestu rodne kuće postavljena je spomen ploča. U Zagrebu su objavljeni 1992. Mačekovi „Memoari“. Upriličenjem „Dana Vladka Mačeka“ za njegov rođendan, HSS želi pridonijeti istinskoj afirmaciji osobe i djela dr. Vladka Mačeka. ■

HRVATI KOJI SU STVARALI SVIJET

Video kasete o hrvatskim velikanima

Dokumentarno-glumljena TV-serija *Hrvati koji su stvarali svijet*, jest niz emisija o hrvatskim velikanima koji su svojim životom i radom udarili hrvatski pečat u svijetu. Planirano je da se snimi nekoliko kola. Sada se mogu nabaviti video kasete prvoga kola. U prvom kolu, na tri video kasete, nalaze se: **Papa Siksto V., Lucijan Vranjanin Laurana i Marko Antun De Dominis.** Građa za ovo kolo snimana je na autentičnim mjestima, u Italiji i u Hrvatskoj. Glumci su izvanredno uradili svoj posao. Spoznaje o hrvatskim velikanima su obilne. Redatelj serije je Daniel Marušić, jedan od utemeljitelja Hrvatske televizije, poznat po mnoštvu snimljenih

televizijskih opera, drama, serija i dokumentarnih filmova. U komunističko doba bio je na crnoj listi zbog hrvatske orijentacije. Za vrijeme domovinskog rata snimio je seriju o Dubrovniku i Hrvtima Boke Kotorske. Sve kasete su napravljene prema najvećim europskim standardima. Vrlo su kvalitetne. Bit će prevedene na sve glavne svjetske jezike. Zgodne su kao dar prijateljima i znancima u zemljama u kojima boravimo, živimo i radimo. One na svojevrsan način šire hrvatsku istinu i istinu o našoj povijesti. Zato bi ih trebala imati svaka hrvatska obitelj u dijaspori. Prvo kolo od navedene tri video kasete može se naručiti na adresi: **Hrvatski**

naddušobrižnički ured, An den Drei Steinen 42, 60435 Frankfurt a. M. Cijena svake pojedine kasete je 35 DM, a kompleta 100 DM.

SKUPOVI • REPORTAŽA

SEMINAR ZA HRVATSKE MULTIPLIKATORE • AKADEMIE KLAUSENHOF 11.–13.11.1994.

Piše:
Jura Planinc

Integracija i kulturni identitet

U razgovorima i raspravama razviđalo je zajedno 60-tak hrvatskih nastavnika, predstavnika hrvatskih društava i Caritasa o problemima integracije te o traženju identiteta i njegovom čuvanju u inozemstvu. Zanimljivi prinosi referata poslužiti će za daljnje plodonosne razgovore. Seminar su upriličili zajedno veleposlanstvo Republike Hrvatske (Bonn), Savezno ministarstvo za rad i socijalni red (Bonn/Berlin) i Akademija Klausenhof. Ta akademija je priznata ustanova za stalnu izobrazbu od ministra za bogoštovlje Sjeverne Westfalije.

Hrvati u Njemačkoj

Prof. dr. Ivan Ilić (Bonn), hrvatski veleposlanik pozdravio je skup biranim riječima i sažeto govorio o bitnim odrednicama sadašnje hrvatske politike i pozvao sve prisutne na čuvanje nacionalnog identiteta u Njemačkoj i razborito tumačenje hrvatske zbilje Nijemcima. Od otprilike pola milijuna Hrvata u Njemačkoj, 85 % čine radnici, 10% su poduzetnici, a oko 5 % visokoškolci.

Svaka od tih skupina trebala bi predlagati multiplikatore (umnoživače ideja i projekata), koji bi vodili brigu o otprilike 100 ljudi na svom području gdje žive. Iz visokoškolovalane grupe valja potražiti oko 300 ljudi za vezu s njemačkim uglednicima, koji će podržati projekte pomoći Hrvatskoj. Vodi se računa o tom, da se oformi Vijeće Hrvata pri veleposlanstvu, koje će se povezati i kompjuterskom mrežom. Za očekivati je da će se do 15. 12. '94. od njemačkih vlasti dobiti odgoda roka za vraćanje hrvatskih izbjeglica iz okupiranih područja i onih iz Bosne i Hercegovine s hrvatskom putovnicom. Oko 40.000 Hrvata iz BiH su danas

hrvatski državljani. Zanimljivo je spomenuti veliki pad udjela Hrvata u stanovništvu u Sarajevu. Poslije II. svjetskog rata njih je u Sarajevu bilo 32%, a danas je njihov udio pao na ispod 10%. Veleposlanik je ponovno upozorio na činjenicu, kako se još 2/3 Hrvata u Njemačkoj ne vode kod ureda za strance i prijemnog ureda kao Hrvati, tj. kao državljani Republike Hrvatske.

Ljekarnik Marko Lušo (Hamburg) održao je predavanje: **O životnoj situaciji hrvatskih migranata u Njemačkoj.** Za razumijevanje te problematike pojasnio je najprije kako funkcionira komunikacija između ljudi. Oko 95 % Hrvata neće se vratiti u domovinu. Najvažniji razlog leži u samoj ljudskoj naravi, koja najprije čezne za materijalnom sigurnošću (hrana, dobra plaća), a tek onda je ljudima, prema psihologu Maslow, važno kojoj grupi (narodu) pripadaju i koliko su priznati u društvu gdje žive. Pola milijuna Hrvata koji žive u Njemačkoj trebalo je dosad pridobiti isto toliko njemačkih prijatelja. Možete zamisliti kakav bi to bio hrvatski loby.

Prof. dr.
Michael
Ackermann

Hrvati solisti

Dr. Dragutin Sajko (Bonn), savjetnik pri veleposlanstvu, kratko je progovorio o Hrvatima u Njemačkoj i mogućnostima njihova organiziranja. Naziv: Hrvati u Njemačkoj je najobuhvatniji i neutralan naziv za oko 450.000 Hrvata, koji ovdje žive i rade. Treba izgraditi efikasne organizacijske strukture, koje bi se onda uključile profesionalno u obnovu Hrvatske i bile most suradnje između nove i stare domovine, a i zagovornici hrvatskih i njemačkih interesa. Dobra organiziranost je preduvjet za učinkovito kulturno-političko djelovanje. Bez struktura je pojedinac kao bilja bez vode. Za nas se govori da smo dobri solisti, a slabi svirači u orkestru.

Nijemac o hrvatskoj povijesti

Prof. dr. Michael Ackermann (Hamburg) održao je predavanje: **„Hrvati između starog i novog identiteta“**. S ostvarenom samostalnošću razvija se u slobodi i odgovornosti novi hrvatski identitet. Povijest, kultura i jezik mogu se naknadno mijenjati. Imati svoju hrvatsku povijest znači imati i svoj identitet. Hrvati su narod, koji je gradio svoje biće na granici između Zapada (Rim) i Istoka (Bizant). Ostali su radije uz Rim – vjerski i duhovno –, jer bi prijanjanje uz Bizant značilo više političke ovisnosti. Od 11. stoljeća vidljiva su u nas dva politička strujanja: latinsko (opće) i nacionalno-hrvatsko. Tako je ostalo do danas. Sklapanjem personalne unije s Ugarskom 1102. Hrvati su prema dr. Pilaru odbacili državu, da bi spasili svoj nacionalni identitet. 800 godina će biti nacionalna manjina u Ugarskoj, Austriji i

Ljekarnik
Marko
Lušo
(desno) i
Stjepan
Šulek
(lijevo)

Austro-Ugarskoj. U 19. stoljeću javlja se s procvatom trgovine samosvijest hrvatskog građanstva. Rijeka je sredinom prošlog vijeka imala već 62 tvornice i time postala uzor za industrijalizaciju drugim hrvatskim gradovima od Dubrovnika do Osijeka. Bune samosvjesnih seljaka, tog 3. hrvatskog staleža, učinile su svoje, sazrijelo je vrijeme za rješavanje seljačkog pitanja. Ban Josip Jelačić (1801-1859) ukida burne 1848. kmetstvo. Dok se hrvatsko društvo za Narodnog preporoda i kasnije polako razvija po zapadnim mjerilima prema slobodi u odgovornosti, u Srbiji prevladava mitska (srednjovjekovna) slika svijeta. Industrijalizacija će tamo stići tek početkom 20. st. s francuskim i engleskim investitorima. Budući da su sile Antante (Francuska, Engleska) od 1915-1918 podržavale podjelu Hrvatske između Italije i Srbije, Hrvati pokušavaju spasiti što više cjelovitosti Trojednice (Hrvatske-Slavonije-Dalmacije) ulaskom u zajedničku državu sa Srbijom i Crnom Gorom. Razočaranje u Kraljevinu SHS dolazi brzo. Ta umjetna tvorevina je zapravo proširena „Velika Srbija“ sa srpskom dinastijom Karađorđevića i pravoslavljem kao državnom i privilegiranom vjerom, da se o srpskom militarizmu i unitarizmu i ne govori. Dok Stjepan Radić (1871-1928) želi državu preurediti na federalnim osnovama i stalno ponavlja: „Mi smo više od samo jednog dijela troimenog naroda“, centralist i velikosrbini Nikola Pašić (1845-1926) trubi kako se Kraljevina SHS treba pretopiti u Veliku Srbiju. Strahote okupacije i građanskog rata 1941-1945 pospješuju pobjedu jugokomunista s Josipom Brozom, koji 1946. preuzima Staljinov ustav iz 1936. kao ustav FNRJ. Žrtve II. svjetskog rata (oko 900.000) povećat će se za komunističkog terora za više od 300.000. Opet će proraditi konclogori, mučenja, uhođenja, progoni vjernika, strahovlada kao i u sovjetskoj Rusiji. Država je opet centralistička kao i prije rata, sa strogo centraliziranom upravom, vojskom i policijom, a svugdje su Srbi u većini. Sukob sa braćom po Staljinu 1948., neuspjeh nametnute kolektivizacije po sovjetskom uzoru prisiljavaju jugokomuniste na popuštanje i polagano otvaranje prema Zapadu. Počinje veliko državno zaduživanje na Zapadu, a za uzvrat komunistička Jugoslavija postaje „samoupravna“ i „nesvrstana“ i služit će kao mamac za istočnoeuropsku sirotinju. Zbog ekonomske i političke krize početkom 60-tih godina se otvaraju granice i više stotina tisuća gastarbajtera trbuhom za kruhom i slobodom napuštaju „socijalistički raj“ i rade na kapitalističkom Zapadu. Po

uzoru na Praško proljeće 1968., Hrvati stvaraju 1968-71 Zagrebačko proljeće, demokratski pokret za više socijalizma s ljudkim licem i slobode. U srpskom Karađorđevu 1.12.'71. diktator Tito brutalno guši Hrvatsko proljeće i uvodi opet restalinizaciju zemlje. Rat u bivšoj državi počinje 1981. na Kosovu, godinu dana poslije smrti diktatora. Velikosrpskim „Memorandumom“ 1986. Milošević mobilizira srpsko-crnogorske mase za opći rat protiv nesrpskih naroda. Da republike Slovenija i Hrvatska nisu ustale u obranu svoje nezavisnosti dogodilo bi im se isto kao i Kosovu i Bosni i Hercegovini. Lijeva Europa i mirovni pokret su totalno zakazali u ovom ratu.

Prof.
Slavko
Novokmet

Gospodin Ackermann sprema za tisak zanimljivu knjigu **Dr. Ive Pilara: Hrvatska i Srbija u zrcalu svoje povijesti**. Knjiga je izašla za vrijeme I. svjetskog rata, a 1918. ju je srpska tajna služba otkupila i uništila. Dr. Ivo Pilar kao da je pisao predpovijest i ovog velikosrpskog rata, zato ga treba čitati i preporučiti njemačkim prijateljima.

Prof. Slavko Novokmet (Zagreb), Ministarstvo za prosvjetu Republike Hrvatske je održao predavanje: **O nastavi na materinskom jeziku kao važnom elementu dvojezičnog i dvokulturnog odgojnog koncepta**. Bez identiteta, tj. jezične, kulturne, nacionalne i državne pripadnosti, čovjek se ne može dobro osjećati. Jezična nastava je bitni čimbenik bikulturalnog procesa u radu s učenicima. Obrazovanje mladeži na dva jezika, hrvatskom i njemačkom, znači prihvaćanje dviju kultura, znači osjećati se kod kuće u jednoj i drugoj kulturi. U Europi postoje tri modela dopunske nastave: 1. švicarski: nastava iz hrvatskog jezika i kulture je slobodna, na raspolaganju stoji besplatni školski prostor, država se ne miješa u programe, ali sve ostalo Hrvatska. Učenika ima

oko 2500; 2. Berlin, Hamburg, Baden-Württemberg: sufinanciraju do izvjesne svote dopunsku nastavu, a Hrvatska financira ostatak. Učenika ima 7300.

3. Bavarska, NRW, Donja Saska, Falačka, Hessen nastava hrvatskog jezika je integrirana u školski program posve ili djelomično, nastavnici su namješteni po ugovoru s pokrajinskim vlastima i plaćeni su u punoj mjeri. Učenika ima oko 6000. Dopunskom nastavom obuhvaćeno je u Europi 16.500 učenika, a predaje im 110 nastavnika. U domovini postoji ljetna i zimska škola učenja hrvatskog jezika i kulture (po mjesec dana). U Austriji je učenjem hrvatskog jezika obuhvaćeno samo oko 400 učenika, zbog nakaradnog multikulturnog modela u dopunskoj nastavi. Ne postoje homogene jezične grupe, nego se umjetni jezik predaje u istoj višenacionalnoj grupi. S Austrijom još nije sklopljen ugovor o kulturno-sportskoj suradnji. Predavač je stavio svima na srce unutarhrvatsku toleranciju, koja nam je potrebna kao kruh svagdašnji.

Rat protiv srednje Europe

Prof. dr. Rudolf Grulich (Königstein), direktor instituta za crkvenu povijest Česke-Moravske-Šleske, održao je predavanje: **Kulturni identitet i integracija – Hrvati u Njemačkoj i Europi**. Hrvati su stari europski kulturni narod, kao i Nijemci oni su kulturna nacija. Povezuje nas tisućljetna susjedska povijest od Karla Velikog do Franje Josipa. Imamo mnogo toga zajedničkog, što je trn u oku naših istočnih susjeda. Ova velikosrpska agresija od 1991. je zapravo srpski rat protiv Srednje Europe. To se ponajbolje vidi na primjeru grada mučenika Vukovara, koji je Srednja Europa u malom. Hrvati plaćaju danak u krvi za njemačko ujedinjenje, po želji Pariza i Londona. Predavač je preporučio da vodimo računa o izobrazbi odraslih. Kršćanski ideali su još uvijek vredniji od materijalističkih, vjera u dobro i iskreni ekumenizam i mirotvorstvo potrebniji su no ikad. Našu njemačku braću po vjeri treba se pridobiti i studijskim putovanjima u Hrvatsku i hodočašćima u naša prekrasna Marijina svetišta. Gosp. Grulich je napisao nedavno knjižicu „Advocata Croatiae“, što može biti božićni dar njemačkim znancima i prijateljima. Stavio je svima na srce i njegovanje veza s njemačkim evangelicima, koje su naši susjedi pokušali pridobiti antikatoličkom propagandom. Prof. Grulichu se ima zahvaliti što se prevela na njemački jezik povijesna knjiga Dominika Mandića, **Hrvati i Srbi – dva stara različita naroda**. ■

MLADI HRVATSKI ODISEJ

Rastanak

Teško je otići
reći zbogom
zatvoriti vrata
za sobom
i uputiti se onamo
kamo želim
iako ne znam
kako će mi biti.

Teško će biti -
ali Put će zvati;
teško će biti -
ali treba poći.

Teško je otići
jer treba ostaviti
one koje volim,
treba progutati
bol zbog odlaska
i treba poći
iako ne znam
da li će me
nakon godinu ili dvije
poznavati i voljeti oni
koji su jednom bili
blizu mene.

Teško će biti i
sakriti suzu -

zato, neka se blago
spusti niz lice.
Neka bude simbol boli
ali i radosti -
jer u nepoznatom
čekat će Netko
na moj dolazak.

Dijana Dolić, Frankfurt

Listovi

Snivam u jesenjim bojama.
Svaki opali list
priča mi svoju životnu priču
i u svakom od njih
vidjeh svog pratioca.
I svaki mi bijaše drag:
i žut i crven i smeđ.

Svakoga posebno
umivale su ljetne kiše
i svakoga grijalo sunce.
Svaki od njih
imade svoje rođenje
i evo, sada svoj kraj.

I zeleni i rumeni i bijeli pupoljci
čekat će
na lahore, na sunce, na kiše.
Cvjetat će, listat će,
živjeti svoje ljeto -
i opet ćemo se sresti.

Ja s još kojom borom na licu,
a oni uvijek novi.
I svaki od njih
bit će mi drag.

Marija Franjić,
Rietberg

Zemljo moja

Spustila se magla i noć.
Hodam i drhtim od hladnoće poput
stabljike
na vjetru i razmišljam:
Hej ti zemljo u tuđini, kako li si hladna,
sudbina je nas protjeranih očajna i jedna.
Čežnja za toplinom doma
u svakom je jača, i od ljubavi i od tuge i
od plača.

I nisam samo ja jedina koja luta u beznadu,
i nisam samo ja ona koju ovaj očaj snađe.
Kad se sjetim starog oca i majke
srce mi se od tuge cijepa,
gdje si sada, moja zemljo lijepa.

Ja sam ovdje stranac do koga nikome
nije stalo,
ja sam samo očajnik kojemu treba topline
malo.

Zemljo moja, ostavi vrata širom otvorena,
jer vratit će ti se brzo jedna duša ostavljena.

Irena Topić, Linz, Austrija

Zar tamo da putujem

Zar tamo, tamo ja da putujem
u svoju domovinu jedinu
i tamo, tamo da tugujem
gledajući tugu njezinu?

Zar tamo da ja putujem
s ocem, majkom i sestrom
i tamo, tamo da tugujem
za ujkom, didom, bakom i bratom?

Zar tamo ja da putujem
u Herceg-Bosnu svoju
i tamo, tamo da tugujem
za najvećom ljubavi svojom?

Zar tamo ja da putujem
i od boli da polako umirem
i tamo, tamo da tugujem
i još brže da tamo preminem?

Suzana Anušić, Lyon

Dopustite mi da živim

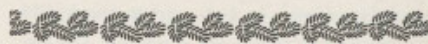
Dopustite mi
da živim svoje vrijeme.

Znam,
moji postupci – čine Vam se čudni,
moje riječi – kadikad su strane i neželjne,
moja razmišljanja – Vama su djetinja.

Ali – dopustite mi da živim svoje vrijeme.

Dopustite mi da živim svoje vrijeme
kao što je i Vama bilo dopušteno
da svoje živite.

Vremena se mijenjaju.
Svako sa sobom nosi nešto svoga.
Svako za sebe traži ikonu
kojoj će se klanjati.
Ono što je – možda – već davno
izbljedi iz Vašeg sjećanja –

u meni se tek rađa;
ja tek dolazim u dodir s onim
što je Vama odavno znano.

Ali – dopustite mi da živim svoje vrijeme.

Nitko ne može ovaj svijet
vidjeti mojim očima,
nitko ne može saslušati
mojim ušima,
nitko ne može govoriti
mojim riječima;
nitko ne može ljubiti
kao što ja ljubim,
ni tražiti
kao što ja tražim.

Zato – dopustite mi
da živim svoje vrijeme.

Dijana Dolić,
Frankfurt

KULTURA • DE MUSICA

MULTI-KULTI

Piše:

Dr. Zdenka Weber

Glazba u
multikulturnom Berlinu

„Multi-kulti“ – skraćenica je koja u posljednje vrijeme kruži među građanima Berlina, posebno onima koji su u Berlinu doseljenici iz drugih zemalja i kontinenta. Doista, u današnjem svijetu i vremenu elektronike, modernih medija i prometnih, prvenstveno zrakoplovnih veza i mogućnosti komunikacije ljudi i ideja, cijelo je čovječanstvo postalo „multi-kulti“. Monokulture su već odavno iščeznule. Danas je i najmanje dijete čulo ili vidjelo proizvode, bilo materijalne ili duhovne, koji pripadaju nekoj drugoj kulturi, nekom drugom narodu.

U mnoštvu pojava koje prate život čovjeka od pamtivijeka važno mjesto zauzima glazba, pjesma i ples. A upravo je glazba, kao i jezik, u svojim začecima vezana uz etnos, narod i kulturu u kojima se javlja i razvija. Ako sada spojimo sve dosad rečeno, dolazimo do izuzetno važne spoznaje: suvremeni je svijet u svojim globalnim razmjerima doista u svakom svom segmentu postao multikulturalan. A to se prvenstveno odnosi na život i suživot u velikim svjetskim gradovima kakav je u našem slučaju upravo Berlin.

S jedne strane, dakle, kultura, pa i glazbena, zemlje domaćina, a s druge strane kulture, uključujući i glazbene, doseljenika i svih onih koji u matičnom okruženju žele i nastoje sačuvati barem neke od elemenata autohtonosti i običaja nacionalne kulture iz koje dolaze. Već je u prvom koraku očito da se radi o neizmjerljivo kompleksnom i kompliciranom problemu, o odnosima i međuodnosima koji kao odlučujući faktor pretpostavljaju sposobnost prilagodbe, želju za mirnim i tolerantnim ako već ne prihvaćanjem, a ono barem „podnošenjem“ razlika u susretu s drugim i drukčijim. Ako upravo u ovo naše vrijeme i učestalo u gradu u kojem živimo bivamo suočeni s mržnjom prema strancima, ako slušamo i gledamo primjere fašistoidnog ponašanja i netrpeljivosti, bilo bi dobro ako bismo i sami sebe upitali kako postupamo prema drugome i uspijevamo li oko sebe zračiti trpeljivost i strpljenje u susretu sa stranim kulturnim pojavama i ponašanjem. Da je upravo glazba u svim tim promišljanjima jedan od vrlo moćnih medija, činjenica je koju upravo berlinski SFB 4 sa svojim „multi-kulti“ programom nastoji osvijestiti i približiti građanima ove kozmopolitske košnice.

Glazba i glazbe

Odavno je već prestala vrijediti tvrdnja kako „glazba ne poznaje granice“. Da je to doista zabluda, proizlazi iz mnogih situacija u koje se sami svakodnevno možemo uvjeriti kada biramo glazbu koju

želimo slušati. Osim toga, znanstvenici koji se glazbom profesionalno bave, bilo da se radi o muzikolozima ili etnomuzikolozima, već su odavno uveli pojam množine: dakle **glazbe** a ne **glazba** kao jednina.

Jer, kao što postoje brojni jezici kojima se ljudi sporazumijevaju i prenose svoje misli, isto tako postoji i velik broj glazbenih izražaja karakterističnih za određeno povijesno razdoblje ili zemljopisno područje. U tim je glazbeno-znanstvenim promišljanjima, a na temelju postojeće globalne ponude glazbenih proizvoda nastao pojam „world music“, „Weltmusik“ ili u hrvatskom prijevodu „svjetska glazba“. Da se ne radi samo o „jezeru“ ili „moru“, već na protivu pravom „oceanu“ glazbenih pojava rječitro govori transkontinentalno podrijetlo glazbenih idioma s kojima se susrećemo, koji atakiraju na naš organ sluha i koji nas ili privlače ili odbijaju svojom pojavnošću. Da je glazbe, kao uostalom i različite svjetske jezike, moguće upoznati učenjem, logičan je zaključak. Ali, svaki je pojedinac u svojem trajanju ograničen, pogotovo što se tiče vremena kao osnovne kategorije života. Prema tome, kao što je nemoguće dobro naučiti mnoge jezike, jednako je tako nemoguće prihvatiti i duhovno apsorbirati tolike glazbene izričaje.

WOMEX '94

Sve te, i još mnoge druge za glazbene kulture bitne elemente, bilo je moguće susresti na berlinskom „glazbenom velesajmu“ WOMEX '94. Kao što je običaj kada se radi o velesajmovima, bilo cvijeća, knjiga ili primjerice sireva, prvo se postave tezge na kojima se nudi roba. Ali, kako se radi o proizvodima koji osim prostorne imaju i vremensku dimenziju nužnu za predstavljanje, u više su prostorija prostrane **Kuće kultura svijeta** u berlinskom Tiergartenu nastupile brojne grupe glazbenika, pretežno iz afričkih i južnoameričkih zemalja. Dakako, pod „svjetskom glazbom“ prvenstveno se misli na sve vidove etnoglazbi, dakle folkloru i tzv. novokomponirane narodne glazbe. **Haus der Kulturnen**

Monika Leskovar (rođena 15.3.1981. u Kredenbachu u Njemačkoj, a sada živi u Zagrebu) proglašena je „Wunderkindom“ zbog izvrsnog sviranja violončela.

Na nedavnom nastupu s dubrovačkim simfonikarima u frankfurtskoj operi oduševila je publiku.

derWelt odzvanjala je intenzivnom pokretljivošću afro-ritmova, a mogli su se čuti i zvuci Panove frule s obronaka Anda i bezbrojni drugi glazbeni idiomi pojačani suvremenim efektima elektroničkih pomagala. Na okruglim pak stolovima na kojima se govorilo o problematici vezanoj uz glazbu danas, moglo se čuti i vrlo oprečna mišljenja kada se radi o, s jedne strane etnomuzikološkim istraživanjima, te s druge strane o marketingu i tržišnom plasmanu glazbe koju izvode narodni pjevači i svirači. Naime, kao što svaka medalja doista ima barem dvije strane, tako se i na području „svjetske glazbe“ javljaju i negativne pojave izrabljivanja, piratstva i drugih zlorabljenja. Bilo je neobično impresivno vidjeti toliku glazbenu produkciju etno-glazbe i trendova u svijetu, te čuti i upoznati nepregledne mogućnosti koje suvremeni mediji, CD i video-kasete pružaju u pogledu distribucije glazbenih proizvoda. Zato i nije teško shvatiti kako se iza svega krije i ogroman „business“ – a upravo je osnova svake trgovine osiguravanje profita. Zakoni ponude i potražnje nikada nisu bili jednostavni.

Činjenica je da je u europskim okvirima Hrvatska jedna od zemalja sa živom folklornom tradicijom te da je zagrebačka Smotra folkloru jedan od uglednijih festivala narodne glazbe, otvara pitanje zašto na berlinskom „Velesajmu glazbe“ nije zamijećena prisutnost ili barem informacija o tom dijelu hrvatske kulturne baštine. Možda u poplavi egzotičnih afro- i drugih izvanoeuropskih pojava ne postoji veće zanimanje za glazbu europske provenijencije. Bilo kako bilo, sigurno ne bi bilo na odmet da se u „svjetskom koncertu“ čuje i glas s naših strana. Ali, za sve te pothvate nužna su materijalna ulaganja. Jer, ako i prihvatimo mišljenje da glazbe ne poznaju granica, tom bi idealu valjalo težiti. Međutim, osim granica duhovne prirode postoje i one mnogo konkretnije, materijalne i organizacijske, a na tom je planu mlada hrvatska država za sada još nedovoljno u nepovoljnom položaju. ■

KULTURA

CHICAGO / DUBROVNIK

Hrvatski kipar pomaže djeci

Imali smo sreću upoznati talentiranog hrvatsko-američkog kipara gospodina Iliju Turkalja za vrijeme VI. festivala Hrvatske kulturne baštine u Chicagu prošle godine. Kip kralja Tomislava na konju s ukrasnim postoljem dobio je prigodom izvlačenja srećke gospodin Pavlović iz Chicaga. To je bio veliki dar plemenitog umjetnika Turkalja hrvatskoj ratnoj siročadi, jer je putem prodaje srećaka i od dobiti s festivala prikupljeno \$10,000 za hrvatsku ratnu siročad.

Sada je gospodin Turkalj spreman napraviti još šest kipova i pokloniti ih onim kumovima hrvatske ratne siročadi i pokroviteljima „Hrvatske akcije za život“ koji za ovu plemenitu svrhu poklone \$20,000.

Zato molimo sve one pojedine ljude kao i hrvatska društva i ustanove koji žele ukrasiti svoje domove ovim rijetkim i lijepim kipom da nam se jave na naš naslov:

Hrvatska Katolička Zajednica (Croatian Catholic Union),
P. O. Box 602, Hobart, In. 46342-0602, USA

Melchior Masina

BERLIN

„Moj Zagreb, tak imam te rad...“

U povodu 900. obljetnice hrvatskoga glavnoga grada HKD „V. Fran Mažuranić“ iz Berlina organiziralo je dvije kulturne večeri posvećene Zagrebu, a priprema i treću.

Naime, u subotu 17. rujna, na „Mažuranićevoj“ kulturnoj tribini o Zagrebu i zagrebačkoj nadbiskupiji govorila je tajnica društva dr. Zdenka Weber, a tjedan dana kasnije (24. rujna) u kulturno-zabavnoj večeri gostovao je ansambl HSPD „Podgorac“ iz Gračana (Zagreb). Jubilej glavnoga grada Republike Hrvatske je (tako bi trebalo biti) jubilej svih njenih državljana a ne – kako se od nekih može čuti – da 900. obljetnicu Zagreba slave Zagrepčani, jer da to nije njihov jubilej. Kao što smo već spomenuli, 17. rujna je o Zagrebu „u pjesmi, slici i riječi“ u velikoj dvorani Hrvatske katoličke misije u Berlinu govorila tajnica „Mažuranića“, poznati muzikolog, dr. Zdenka Weber. Govoreći o prošlosti Zagreba, dr. Weber je, uz pomoć diaprojektora, prikazala tridesetak dijas-filmova tako da su mnogi podaci o Zagrebu bili još jasniji i razumljiviji. Bila je to vrlo uspješna kulturna tribina kojoj je, na žalost, prisustvovao mali broj ljudi. Nekako smo se uspavali. Nemojmo misliti da je uspostavljanje samostalne i suverene Republike Hrvats-

ke sve završeno i da ne treba više kulturnih, vjerskih pa i političkih predavanja, jer sad nam, prema svim pokazateljima, tek predstoji borba za očuvanje samostalnosti i samosvojnosti. Tjedan dana kasnije (24.9.) u dvorani „Pallast“ održana je kulturno-zabavna večer na kojoj je nastupio ansambl Hrvatskog seljačkog pjevačkog društva „Podgorac“ iz Zagreba koje djeluje već punih 87 godina. U zaista bogatoj povijesti društva posebno mjesto zauzima 1967. godina, kad im je uspjelo snimiti LP s božićnim pjesmama što je za tadašnje prilike u komunističkoj, ateističkoj i antihrvatskoj Jugovini – bilo gotovo nezamislivo. Nastupom u Berlinu, u čast Zagrebu, HSPD „Podgorac“ oduševio je sve prisutnike i dokazao da ga s pravom uvrstavaju među najbolje folklorne družine grada Zagreba.

Koristimo ovu prigodu da zahvalimo svima koji su članove ansambla „Podgorac“ udomili i prihvatili kao drage goste, te na taj način pripomogli učvršćenju hrvatstva i zajedništva. Treća i završna večer posvećena Zagrebu održat će se 3.

prosinca, kad u poznatoj berlinskoj glazbenoj kući „Schauspielhaus“ nastupa svjetski poznati Zagrebački kvartet koji, da usput spomenemo, ove godine slavi 75. obljetnicu osnutka i rada. Zagrebački će glazbenici izvesti djela hrvatskih i njemačkih skladatelja pa se očekuje dobar posjet ljubitelja ozbiljne glazbe. Organizator ovog velikog glazbenog događaja je HKD „V.F. Mažuranić“, a pokrovitelj je Generalni konzulat RH u Berlinu na čelu s gen. konzulom prof. Marinom Mihanovićem. Članove i prijatelje „Frana Mažuranića“ posebno veseli što se uspješnome radu društva mogu pridodati i kulturna događanja posvećena Zagrebu. Nadamo se da će i ostala hrvatska društva u Njemačkoj i svijetu prirediti po koju kulturnu manifestaciju u čast 900. obljetnice Zagreba i Zagrebačke nadbiskupije, jer se time širi istina o Hrvatskoj i Hrvatima. I na kraju zgodno je reći i jednu legendu o Zagrebu. Legenda pripovjeda o drevnome banu, koji na vrelu Manduševac susreće djevojku. Ban joj se obrati: „Mando, dušo zagrabi!“ Stoljeća su svojim kopitima protutnjala preko Jelačić plac – kako ga Zagrepčani zovu – ali frajlica Manduša jednako ostaje mladom i nasmiješenom za sve naraštaje Zagrepčana, koji legendu o njoj prenose s koljena na koljeno. Mando, dušo zagrabi! Djevojka je zgrabila, i tako nastade Zagreb. I baš na Manduševcu, na staroj Harmici.

Ivek Milčec

KULTURA

FEUILLETON – PODLISTAK

IZLOŽBE

Josip Botteri Dini u Wiesbadenu

Od 19. studenog do 5. prosinca 1994. održava se velika izložba ovog poznatog splitskog umjetnika (rođen 1943. u Zagrebu) u galeriji „St. Kilian“, koja djeluje u istoimenoj župi od 1980., otkad joj je župnik p. Rafael Romić, zadarski franjevac. Dotad su u njoj izlagali brojni više ili manje poznati slikari i kipari iz domovine (Testen, braća Bonifačić, Kralj, Runtić-Sivi, Pečko, Joakim Gregov, Drmić, Nina Sedlar...) i iseljeničtva (Cetin, Škunca, Kemal, Biserka Gal...). Tako je galerija „St. Kilian“ postala, može se reći, susretište domovine i iseljeničtva, koje služi upoznavanju hrvatske kulture u ovoj njemačkoj sredini. Ona to i uspijeva tim više, što se tom prigodom održavaju priredbe hrvatske glazbe, na kojima natupaju glazbenici iz iseljeničtva i domovine.

Otvaranju izložbe Josipa Botterija 19. studenog, u 19 sati prethodila je večernja misa, u kojoj je sumisio i p. Augustin Vlašić, veoma omiljeni hrvatski župnik Wiesbadena; u velikoj župnoj dvorani, ukrašenoj živošću Botterijeva kolorita, prisustvovao je značajan broj njemačkih i hrvatskih ljubitelja umjetnosti iz šire okolice, predstavnici lokalnih vlasti te, što je novost, i generalni konzul Republike Hrvatske u Frankfurtu gosp. Z. Karakaš.

U crkvi i u dvorani izveo je nekoliko hrvatskih skladbi izvrsni bariton Trpimir Žigrić. Nada sve dojmljiv bijaše „Oče naš“ pokojnog skladatelja M. Leščana. Bila je to praznovodba te – za T. Žigrića osobno – skladane molitve Gospodnje.

Prisutnike je na njemačkom pozdravila gđa Hildegard Crenzer. Govorila je s oduševljenjem o Botteriju kao prepoznatljivu mediteranskom, uz hrvatsku dugovjeku kulturnu baštinu vezanu, i beskompromisno religioznom slikaru. „Suvremeni hrvatski umjetnici odražavaju i tjeskobu domovinskog obrambenog rata, ali je oni i svojim duboko uvriježanim kršćanskim optimizmom nastoje i uspijevaju nadvladati. To osobito vrijedi za Josipa Botterija“, rekla je gđa Crenzer, zaželjevši izložbi uspjeh i zanimanje što većeg kruga njemačkih i hrvatskih ljubitelja umjetnosti.

J. R. Romić

POVIJESNI PREGLED HRVATSKOGA KNJIŽEVNOGA JEZIKA I HRVATSKE PISMENE KULTURE

Piše: Prof. Ante Bičanić

Počeci hrvatske pismenosti i kulture

Došavši na današnje prostore Hrvati su upoznavali nove narode, njihove kulture i običaje, ali i novu – kršćansku vjeru. Prema mišljenju hrvatskoga kršćanskoga povjesničara Franje Šanjeka proces pokršćavanja Hrvata je započeo „sredinom 7. stoljeća i to najprije na užem području uz Jadransko more“. Prvi evangelizatori su bili dalmatinski romanski svećenici. U to vrijeme krštenje narodnih poglavara bilo je ozbiljan poticaj narodu da prihvati kršćansku vjeru. Tako je bilo i sa Hrvatima. Povijesni izvori spominju poimence hrvatske knezove Porgu, Porina, Višeslava, Bornu kako su se pokrstili. Osim romanskih dalmatinskih svećenika, Hrvate su poslije pokršćavali franački misionari u sjevernim i zapadnim dijelovima nove domovine, a bizantski misionari su zaslužni za pokršćenje Hrvata u Duklji, Zahumlju i Travunji.

U to prvo vrijeme kristijanizacije Hrvata morala su nastati prva djela pisana hrvatskim narodnim govorima. Da bi novokršćenike uputili u temeljne istine kršćanske vjere misionari su morali prevesti određene odlomke Svetog pisma, molitve i obredne formule u narodni govor. Međutim iz toga prvoga vremena pokršćavanja nemamo spomenika pisanih hrvatskim jezikom, ali zato postoje spomenici pisani latinskim jezikom i latinskim pismom. Na njima su zabilježena imena hrvatskih vladara i druga narodna imena te značajni događaji iz narodnoga života. Najznačajniji hrvatski spomenici pisani latinskim jezikom i pismom iz prvog razdoblja hrvatske povijesti i kulture su:

1. *Krstionica Kneza Višeslava (iz 8. st.);*
2. *Luk iz Kaštel-Sućurca kraj Splita (iz 7. st.);*
3. *Natpis sa sarkofaga splitskoga nadbiskupa Ivana (iz 9. st.);*
4. *Natpis Kneza Trpimira iz Rižinica kod Solina (iz 9. st.);*

5. *Darovnica Kneza Trpimira (iz 852. god.);*
6. *Natpis Kneza Branimira iz Šopota kod Benkovca (iz 9. st.);*
7. *Držislavov natpis iz Kapitula kod Knina (iz 10. st.);*
8. *Natpis sa sarkofaga kraljice Jelene iz Solina (iz 976. god.).*

Drugi važan povijesni događaj koji je utjecao na hrvatsku kulturnu, vjersku i nacionalnu povijest je širenje ćirilometske baštine na hrvatskom tlu potkraj 9. stoljeća. Naime nakon Metodove smrti (885. god.) njegovi učenici su krenuli prema jugu te se nastanili u Bugarskoj, Makedoniji i Hrvatskoj. Oni su donijeli novo pismo – glagoljicu, liturgijske knjige pisane crkvenoslavenskim jezikom te su započeli služiti liturgiju na novom, crkvenoslavenskom jeziku. Crkvenoslavenski jezik bio je puku puno bliži nego latinski jezik i stoga ne čudi da je uhvatio duboke korijene na hrvatskom tlu i očuvan je u nekim mjestima (osobito Krčke biskupije) sve do II. vatikanskog sabora kada je Crkva uvela u liturgiju narodni jezik umjesto latinskoga. Dosad pronađeni različiti glagoljski natpisi i spomenici ukazuju na to da su Metodovi učenici, a potom redovnici glagoljaši koji su ih naslijedili, djelovali u Istri, Hrvatskom primorju, sjevernoj Dalmaciji, te Lici i Pounju.

Glagoljaši su najprije preveli u crkvenoslavenski jezik sva djela potrebna za crkvenu liturgiju: misal, evanđelistar, brevi-jar, evanđelja, apostolske poslanice, djela crkvenih otaca itd., a potom su stvarali i druga djela: homilije, molitve, pjesme, apokrif, crkvena prikazanja...

Tijekom vremena u crkvenoslavenski jezik su prodirali elementi hrvatskog narodnog govora tako da je nastala postupno redakcija crkvenoslavenskoga jezika ili hrvatski crkvenoslavenski jezik. Tim jezikom je pisan velik broj glagoljaških djela, a najznačajniji spomenici pisani hrvatskim crkvenoslavenskim jezikom su:

- Kločev glagoljaš (iz 11. st.);
- Grškovićev apostol (iz 11. st.);
- Bečki listići (iz 12. st.).

No pored toga na hrvatskom tlu će se javiti u 11. st. i prvi spomenici pisani starohrvatskim jezikom i glagoljicom. Značajni takvi spomenici iz 11. su:

- Plominski natpis
- Krčki natpis
- Valunska ploča.

Iz 1100. god. potječe najznačajniji hrvatski spomenik pisan glagoljicom *Bašćanska ploča*. Bašćanska ploča se nalazila u crkvi svete Lucije u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku. Ona je izuzetni povijesni i pravni dokument jer sadrži zapis o hrvatskom kralju Zvonimiru i njegovoj darovnici zemlje opatiji svete Lucije u Jurandvoru kraj Baške na otoku Krku. U 13. st. su nastali i prvi zakonski tekstovi pisani glagoljicom i starohrvatskim jezikom. To su *Istarski razvod* i *Vinodolski zakonik* (1288. god.).

Drugo slavensko pismo, koje je plod ćirilometodske baštine, ćirilica, javit će se u 12. st. u južnim hrvatskim krajevima, a došla je preko Bugarske i Makedonije. Hrvati će tu „staru ćirilicu“ modificirati i prilagoditi svome književnom izrazu a i nju stoga zovemo hrvatskom ćirilicom ili bosančicom. Najznačajniji spomenici pisani hrvatskom ćirilicom potječu iz 12. st. i nađeni su na otoku Braču, a to su *Povaljska listina* i *Povaljski prag*.

Pomalo začuđuje, ali je istinito da su se tekstovi pisani hrvatskim jezikom i latinicom javili tek sredinom 14. st. Dr tada su se latinicom bilježili samo tekstovi pisani latinskim jezikom.

Najznačajniji spomenici pisani hrvatskim jezikom i latinicom su:

- *Red i zakon zadarskih dominikanki* (1345. god.)
- *Šibenska molitva*
- *Korčulanski lekcionar*.

Pojava latinice je u isto vrijeme i neobična i razumljiva. Neobična, jer je uspjela prodrijeti na teren na kojem su se već upotrebljavala dva hrvatska pisma (glagoljica i hrvatska ćirilica), a razumljiva, jer se rabila već u prvim desetljećima doseljenja Hrvata, pri pokrštavanju i u trgovini. Tijekom vremena latinica će postati dominantno hrvatsko pismo, jer će se glagoljica povući na područje gdje je bila dopuštena liturgija na crkvenoslavenskom jeziku (Krčka i Senjska biskupija), a hrvatska ćirilica u Bosnu.

Tako tijekom srednjega vijeka na hrvatskom tlu postoji trojezičnost i tropismenost: hrvatski, crkvenoslavenski i latinski jezik, te latinica, glagoljica i ćirilica.

Hrvatske inkunabule

Najvažniji događaj za daljnji razvoj kulture i civilizacije u Europi predstavlja izum tiska koji je učinio Nijemac Johannes Gutenberg 1455. god. Razdoblje od 1455-1500. smatra se početnim razdobljem razvoja tiskarstva, a knjige koje su tada nastale zovemo inkunabule (lat. incunabula - pelen; kolijevka; začetak).

Možemo biti ponosni da naš hrvatski narod pripada malobrojnim europskim narodima koji posjeduju inkunabule.

Prva hrvatska tiskana knjiga je *Misal po zakonu rimskoga dvora* iz 1483. god; pisan je hrvatskom redakcijom crkvenoslavenskoga jezika, a tiskan lijepim uglatim glagoljskim slovima. Potom je 1491. god. tiskan jedan brevijar (knjiga koja sadrži dnevne molitve Crkve po satima) *Brevijar po zakonu rimskoga dvora*. 1494. god. započet će svoj plodni rad glagoljska tiskara u Senju, a vodit će je senjski kanonik *Blaž Baromić*. U senjskoj tiskari tiskat će se više izuzetnih teološko-moralnih djela. Nakon prestanka rada ove tiskare javit će se tridesetih godina 16. st. nova glagoljska tiskara u Rijeci. Njezin utemeljitelj i pokrovitelj je bio biskup *Šimun Kožičić Benja*. U toj tiskari će se tiskati poznati *Misal Hrvacki, Oficij Rimski*, te još nekoliko povijesnih i teoloških djela.

Krajem 15. st. pojavit će se i latinicom tiskane hrvatske knjige. Prva takva jest *Lekcionar Bernardina Splićanina* iz 1495. god.

(Nastavak u sljedećem broju)

Misal po zakonu rimskoga dvora (1483), najstarija hrvatska tiskana knjiga

FRANKFURT

Jeden Sonntag ein Stück Heimat im Kaiserdom

Gottesdienst und Wiedersehen: Bartholomäuskirche ist Treffpunkt der größten kroatischen Gemeinde in Deutschland

Ein Sonntag im November: Welches Laub wirbelt im kalten Wind über den Domplatz. Ein Sonntag wie jeder andere, wären da nicht Menschentrauben, die geduldig vor den Eingängen des Frankfurter Kaiserdoms warteten. Drinnen drängen sich schon seit Stunden hunderte von Gläubigen, wo sonst während der Gottesdienstzeiten viele Bänke leer bleiben. Nichts scheint so wie sonst: Vor dem Altar Schauspieler in historischen Kostümen, ein Theaterstück in unbekannter Sprache, die doch offensichtlich jeder versteht. Auffällig viele junge Menschen haben sich versammelt, darunter einige in fremdländischen Trachten. Die Aufführung des Theaterstücks „Der Raub der Maria“ gehört zweifellos zu den Höhepunkten im kulturellen Leben der Katholischen Kroatischen Gemeinde in Frankfurt, die im September nach zweieinhalb Jahren wieder zur sonntäglichen Messe in den renovierten Kaiserdom zurückgekehrt ist. Erzählt wurde die Geschichte von Maria Bistrica: einer Madonna, die wirklich in den Trümmern einer bis auf die Grundmauern ausgebrannten Kirche nahe Zagreb gefunden worden ist – nahezu unversehrt, doch vollständig geschwärzt. Die Gemeinde in Frankfurt existiert seit 1966, heute ist sie mit 17000 Mitgliedern in Frankfurt und der umliegenden Region die größte in der Bundesrepublik.

Immerhin lebt heute schon die dritte Generation in Deutschland. Die Jugendlichen wachsen als Deutsche auf, doch in den Familien wird häufig noch kroatisch gesprochen – Konflikte bleiben nicht aus. Konflikte, mit denen sich auch die vier Gemeindegemeinschaften und vier Patres zunehmend beschäftigen.

Daneben kümmern sie sich um sieben Kirchenchöre und Volkstanzgruppen. Im Pfarramt der Gemeinde befindet sich auch ein Kindergarten. Jeden Sonntag werden neun Messen in Frankfurt, Bad Homburg und Hofheim auch für die etwa 6000 Kroaten zelebriert, die nach dem Ausbruch des Krieges im ehemaligen Jugoslawien nach Frankfurt flüchteten. „Die Menschen kamen in Scharen, mit Säuglingen und Großeltern. Die meisten sind bei Verwandten und Bekannten untergekommen“, erinnert sich Delaš.

(Aus Frankfurter Allgemeine Zeitung, 28.11.1994, S. 43)

MISIJA

SCHAFFHAUSEN, ŠVICARSKA
PROSLAVLJENA ŽUPNA SVETKOVINA

Nova misija

Početak ove godine otvorena je u Švicarskoj osma hrvatska katolička misija u Frauenfeldu/Schaffhausenu. Svečano otvorenje bilo je 4. rujna 1994., a 30. listopada proslavljen je Dan misije.

Iz Njemačke se i u Švicarsku može ući bez nekih posebnih graničnih formalnosti. Iako su službeno Hrvatima i dalje potrebne vize za ulazak u tu zemlju, ipak se čini da to više nije onako strogo kao ranije i da je za prolaz često dostatna plava hrvatska putovnica. Iz njemačkog Singena ima samo nekoliko kilometara do grada Schaffhausena u Švicarskoj. Crkvu sv. Petra nije bilo teško naći. U 17 sati, prema dogovoru, susrećem se ondje s fra Antom Perkovićem, voditeljem nove hrvatske katoličke misije u Švicarskoj, svećenikom hercegovačke franjevačke provincije. Ima krštenje u crkvenoj kapelici. Mladi hrvatski bračni par donio je svoje prvo dijete na krštenje. Fra Ante je iscrpno tumačio značaj sakramenta krštenja za kršćane, te obveze roditelja i kumova. Misa koja se potom slavila bila je za novo-krštenika, njegove roditelje i kumove.

U povodu Dana misije i Godine obitelji predavanje je u 18 sati održao fra Anto Batinić, urednik *Žive zajednice* iz Frankfurt. Predavanje pod naslovom „Hrvatska obitelj jučer i danas“ privuklo je pozornost slušatelja u dvorani crkve sv. Petra. U raspravi nakon predavanja dotaknuta su brojna konkretna pitanja i poteškoće suvremene hrvatske obitelji u dijaspori. Najveću poteškoću predstavlja

odgoj djece, te njihova budućnost u zemlji u kojoj su stranci. Fra Anto je u 20 sati u župnoj crkvi slavio misu i propovijedao. Sutradan, u nedjelju, održao je u 13 sati drugo predavanje predstavivši *Papino pismo obiteljima*. Dvorana je bila gotovo puna, a tema je zainteresirala mnoge nazočne. Nakon toga je u 14 sati slavljena svečana koncelebrirana misa. Predvodio ju je i propovijedao fra Ilija Šaravanja, dok su osim župnika koncelebrirali dekan Klaus Bussmann, regionalni dekan Peter Traub OFM, fra Tomislav Čačić i fra Anto Batinić. Župnik fra Ante je istaknuo da će misija Frauenfeld/Schaffhausen otad svake godine slaviti Dan svoju župnu svetkovinu zadnje nedjelje u listopadu. Za vrijeme mise pjevao je misijski zbor pod ravnanjem prof. Marijana Karabina i Karla Margetića.

U dvorani crkve sv. Petra bilo je sve spremno za gozbu ljubavi. Dvorana se brzo napunila, a pjesma „Mladih tamburaša“ podigla je svima raspoloženje. Slavlje se oduljilo sve do večeri.

Raspršeni vjernici

Misija Frauenfeld/Schaffhausen osnovana je početkom 1994., a njezin voditelj fra

Fra Ante Perković podjeljuje sakrament krštenja u Schaffhausenu

Ante preuzeo ju je u ožujku iste godine. Otada je misija samostalna pastoralna postaja. Sjedište misije je u Frauenfeldu, a prostire se u kantonima Thurgau i Schaffhausen. Pretpostavlja se da na području misije živi oko 6000 Hrvata, koji su raspršeni po svim okolnim naseljima i selima. Gotovo da nema naselja u kojemu ne živi poneka hrvatska obitelj. Zato ih je vrlo teško registrirati, a opet mnogi rade u ugostiteljstvu, pa nedjeljama ne mogu biti na misama. Ima mnogo mladih obitelji s djecom: neki su sa stalnom dozvolom boravka, neki su sezonski, neki s izbjegličkim statusom. U pet mjesta na području misije održava se hrvatska dopunska škola. U školi se održava i vjeronauk. Svake nedjelje se u misiji slave tri mise: u Frauenfeldu, Kreuzlingenu i Schaffhausenu. Prve i treće subote slavi se misa u Arbonu, a druge i četvrte u Münsterlingenu.

Zanimljivo je da fra Ante još nema čvrstog mjesta prebivališta. Još uvijek ima privremenu adresu do konca ove godine. Smjestio se u kući koju mu je velikodušno ponudio jedan stariji Švicarac, g. Christoph Keller. Fra Ante se nada da će se ubrzo riješiti problem misijskih prostorija i svećenikova stana.

Naš boravak u ovoj misiji bio je kratak, ali informativan i poučan. Švicarska je naime europske, pa i svjetske posebnost. Mnogim našim ljudima omogućila je dostojanstvenu egzistenciju, mnogima je i sada utočište, ali je za neke, kao i u drugim zemljama, ipak mjesto nesnalaženja, gubljenja identiteta, kao i prihvatanja i onih negativnih elemenata suvremenog zapadnog načina življenja. Hrvatske katoličke misije i razne druge hrvatske udruge su zato tu da neguju hrvatske nacionalne i vjerske osobitosti, te da spriječe te negativne navedene negativne pojave. To su mjesta u kojima se moli, pjeva pa i plače na hrvatskom jeziku i među Hrvatima.

Mga

„Mladi tamburaši“ su pravi mali tamburaški orkestar

IZ NAŠIH MISIJA

SKUP ČASNIH SESTARA
FRANJEVKI

125 godina do Stuttgarta

„Gle, kako je dobro i kako je mило kao braća zajedno živjeti“ (Ps 133)

31. listopada 1994. sastale su se Školske sestre Krista Kralja III. reda sv. Franje koje djeluju u Njemačkoj iz provincija: Split (26), Mostar (13) i Sarajevo (12).

Radostan je to bio dan za sve sestre, jer je to bio put dug 125 godina kroz našu neizvjesnu povijest do ovoga susreta u Stuttgartu. Radost se dobro vidjela na svim licima sestara koje su se slijevale sa svih strana u Hrvatsku katoličku zajednicu u Stuttgartu: radosne što su tu, što su zajedno, što jesu i što nisu izgubljene u nevoljama povijesti. I udaljenost domovine je pridonijela radosti ovoga susreta, jer nam je susret potrebniji nego u njoj.

Ozračje cijeloga dana je bilo jednostavno divno. Nasmijani fra Marinko nas je dočekaao sa svima svojim već na dvorištu pun radosti. Sestre su se pozdravljale i upoznavale s radošću iste duše. Nas pedesetak sestara razgledali smo dvoranu za predavanja i do nje sobu blagodat koje su sestre pripremile za okrepu. Bogati stol otkrio je velikodušnost kuće.

Skup je prvi pozdravio fra Marinko. Za naš je susret pripremio svoje župljane, kao i susjede, da se ne iznenade velikom skupu časniha sestara. Naglasio je da su njegova zajednica i grad Stuttgart počašćeni ovim skupom. Radovao se svakoj sestri kao da mu je rođena sestra, a mi

smo imale osjećaj samog sv. Franje među nama.

Potom je uslijedio pozdrav s. Mirje, splitske provincijalke.

Nastavili smo s prvim predavanjem kojeg je jednostavno, sažeto i razumljivo podastuo fra Zdenko Tenšek OFK pod naslovom „*Bogu posvećeni život u novoj evangelizaciji*“. Sažeto bih mogla reći da je najprije potrebno: na starim temeljima ostvariti zajedništvo u svojoj zajednici i da je za novu evangelizaciju potreban pravi unutarnji žar, radost na posvećenju cjelokupnog društva, svjedočiti ljubav Božju, život blaženstava, izgradnja civilizacije ljubavi, naprosto, raditi za sve što je ljudsko i Božje...

Iza predavanja nas je čekao autobus koji nas je odveo na ručak kod jednoga hrvatskog ugostitelja. I ručak i autobus su bili dar dobrih ljudi. Bog neka blagoslovi sve naše dobročinitelje u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti.

Braća, naši domaćini, su se potrudili za još jedno iznenađenje nakon ručka – pečenje na stuttgartski toranj. Bijaše veselo i zanimljivo i vidjeli smo odozgo Stuttgart i okolicu.

Prije drugog predavanja deset sestara s upaljenim svijećama, simbolizirajući naše provincije, molilo je molitvu koju je za tu prigodu napisao Stjepan Lice.

Predavanje je održala s. Natalija Palac naslovljeno „*Svjedočanstvo života i naša karizma u Kongregaciji*“. Ona je naglasila kako je početak zajedničkog života bio vrlo neizvjestan, a karakteristika prvih naraštaja bijaše: vjera u providnost i smisao za rizik i žrtvu. Rekla je da nas davno već ne bi bilo, da Bog nije upravljao kormilom naše lađe koja plove 125 godina kroz bure i zla vremena.

Naš je skup završio zahvalnim bogoslužjem punim pjesme i oduševljenja susreta s Kristom u euharistiji.

Sve smo na svoja radna mjesta i boravišta ponijele radost što smo se susreli i želju za novim i češćim susretima ove vrste, koji bi učvrstili naše zajedništvo. Želja nam neostvarena ne ostala!

s. Finka Topić

125 ljeta

Nije dosta u Stuttgart se sliti, potrebno je još i srcem punim ko i dušom jedna s drugom biti zajedništvom ljubav učvrstiti.

Stodvadesetpet ljeta i od tada sa svojim stalno djelatnici diljem cijelog svijeta radosti i ljubavi bjesmo.

Prošlost našu, Bože, blagoslovi! Sadašnjost nam plodnu daji! Budućnost blagoslovi našu sve do tamo s Tobom u Domaji!

Slika za uspomenu sa susreta sestara franjevkı u Stuttgartu

AALEN – HEIDENHEIM
25. OBLJETNICA MISIJE

Mons. Marko Culej, pomoćni zagrebački biskup
za vrijeme mise u Aalenu

I ova je misija prvotno osnovana radi duhovnih, pastoralnih, socijalnih i drugih potreba hrvatskih gastarbajtera. Kao što je od početka kutak domovine i zavičaja u tuđini, ona je to i danas. Štoviše, danas je to zavičajno utočište brojnim prognanicima i izbjeglicama koji su na području ove misije našli pribežište.

Misija je u povodu 25. obljetnice djelovanja priredila program sa svečanom misom, primanjem i župnom feštom. Koncelebriranu misu je predvodio i propovijedao mons. Marko Culej, pomoćni biskup zagrebački, a u konceleciji su se uz voditelja misije Franju Prsteca, našli i mons. Vladimr Stanković, prelat Jürgen Adam, dekan Wendelin Ebs, župnik Pius Angstenberger, naddušobrižnik fra Bernard Dukić, bivši voditelj misije Josip Grošić i drugi. Pod misom je zbor izvrsno pjevao poznate hrvatske bogoslužne pjesme.

Odličja zaslužnim Nijemcima

Biskup Culej zahvalio je Njemačkoj za sve što je učinila za hrvatski narod, a posebno za pomoć u ovom ratu protiv Hrvatske i BiH. „Bez pomoći Nijemaca bilo bi mnogo gore stanje u našoj zemlji“, naglasio je biskup Culej. Biskup je potom podijelio posebne medalje i vrijedne darove prelatu Jürgenu Adamu, gradu Aalenu i obitelji Spiegler koja ga je ugostila.

Dekan Elbs je pohvalio plodonosan rad misije u proteklih 25 godina, a kroz to vrijeme misiju su vodili Marko Bakočević, Kruno Vukušić, Josip Grošić i Franjo

Zavičaj u Njemačkoj

Oko 400 hrvatskih katolika proslavilo je 23.10.1994. u aalenskoj Salvatorkirche 25. obljetnicu djelovanja hrvatske katoličke misije Aalen – Heidenheim. Za tu prigodu misu je predvodio i propovijedao mons. Marko Culej, pomoćni biskup zagrebački.

Prstec. Predstavnik vlade Hubert Götz označio je Hrvate kao integrativnu sastojnicu njemačkog društva, a predstavnik grada Siegfried Staiger zahvalio je Hrvatima na izgradnji njemačkoga gospodarstva. Skupu su se još obratili Zdenka Babić Petričević, prelat Adam – u svoje ime i u ime biskupa Kaspera – na hrvatskom jeziku i drugi.

Prošlost i sadašnjost

Sadašnji voditelj misije Franjo Prstec prikazao je u svom govoru povijest, sadašnjost i neke perspektive hrvatske katoličke zajednice na tom području. Misija je osnovana 18.11.1969 u Aalenu. U početku je obuhvaćala vrlo veliko područje, ali se ono kasnije smanjilo osnutkom misije Schwäbisch Gmünd, te misija tada ima 2500 Hrvata. Gotovo od samog početka u Aalenu je radila i socijalna služba, a prvi socijalni i pastoralni suradnik, bio je Mirko Vidačković, kojega je zamijenio Mato Šegrt. Među značajnije uspjehe misije spada otvaranje misijskih centara u Aalenu (1.1.1984.) i Heidenheimu (18.2.1988). Vlastite prostorije su omogućile uspješnije održavanje vjeronauka, priredbi, folklora, sviranja. Godine 1983. osnovana je hrvatska kulturna zajednica „Branimir“, a Hrvati su nastupali na brojnim gradskim svečanostima. Zanimljivo je da su „branimirovci“ „bili ambasadori Hrvatske i nosili hrvatsku zastavu, kad nam je domovina bila u sastavu bivše Jugoslavi-

Franjo Prstec,
sadašnji
voditelj misije
Aalen

je“, kako je lani rekla s. Krunoslava prigodom 10. obljetnice udruge. „Branimir“ su nabavljeni instrumenti i narodne nošnje. Misija je otvorila i knjižnica kojoj je svećenik Grošić darovao 1000 knjiga. Hrvatska dopunska škola „Dragutin Domjanić“ djeluje na području misije s kojom također odlično surađuje.

Misija priređuje izlete, hodočašća, susrete, sportska natjecanja. Kuglački klub „Croatia“, koji se uspješno natječe na ovom području, osnovan je 1990.

U vrijeme rata protiv Hrvatske i BiH posebno se radilo na skupljanju i slanju humanitarne pomoći domovini. Misija i Klub 1000 skupili su dosad preko pola milijuna maraka pomoći. Već dvije godine misija plaća po 50 DM mjesečno za 33 djece stradalih roditelja u ratu. Zanimljivo je da je u povodu 25. obljetnice misije izdata i jubilara kasete.

„Čašica razgovora“ na proslavi

IZ NAŠIH MISIJA

ESSLINGEN

Biskup Kasper posjetio misiju

29. listopada 1994. pohodio je Hrvatsku katoličku misiju Esslingen rottenburški biskup Walter Kasper, koji je u prepunoj crkvi sv. Pavla slavio misu, a potom se u Salemer Pflegehofu zadržao u duljem razgovoru s vjernicima i na kraju bio počašćen hrvatskim specijalitetima, sinjskim pršutom i imotskim vinom. U povijesti je biskup istakao vezanost hrvatskih katolika u njegovoj biskupiji uz Crkvu, a u razgovoru poslije opisao je svoje ratne doživljaje na putovanju u sestrarsku biskupiju Banjaluku. Kao uspomenu na pastirski pohod misiji Esslingen jedna je djevojka poklonila biskupu monografiju „Lijepa naša“ na njemačkom.

Misija Esslingen osnovana je 1974. godine imenovanjem P. Bernardina Vučića za prvog župnika. Do 1974. godine hrvatske katolike u okružju Esslingen-Nürtingen posluživali su hrvatski dušobrižnici iz misije Stuttgart. Do sada se izmijenilo 5 župnika: P. Bernardin Vučić, P. Petar Vučemilo, P. Silvestar Bota, P. Ivan Križanović i sadašnji župnik P. dr. Josip Šimić. Svi su članovi franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja sa sjedištem u Splitu. U misiji djeluju pastoralni suradnici gđa Mara Gongola i gosp. Tomo Tadić.

Misija broji 6674 hrvatska katolika. Najzastupljeniji je, kako ćemo vidjeti, mladi naraštaj. Djece do 9 g. ima 6,97%; djece i mladih od 10 do 19. g. 17,04%; mladih od 20 do 29 g. ima 20,36%; onih od 30 do 40 g. 11,87%; od 40 do 49 g. 23,06%; od 50-59 g. 14,85%; od 60 do 69 g. 5,03%; od 70 do 79 g. 0,70%; od 80 do 89 g. 0,10% i

na koncu onih iznad 90 g. 0,01%. Muškaraca ima 3443, a žena 3231.

Sveta se mise slave svake nedjelje u Esslingenu, Kirchheimu, Nürtingenu i Sielmingenu, a također i svake druge subote u Wernau. Vjeronaučna pouka se drži u svim filijalama u sklopu hrvatske škole, osnovne i srednje, ukupno oko 30 sati. U misiji se priprema 30 djevojčica i dječaka za prvu pričest i oko 100 djevojčica i mladića za potvrdu. U misiji se povremeno održavaju predavanja za odrasle: prvo je ove jeseni bilo o djelovanju sekta. Mladi kršćani se od ove jeseni ove godine okupljaju redovito na svoje susrete petkom, veliki folklor vježba četvrtkom, a mali utorkom. Djeca imaju prigodu redovito vježbati pjevanje, ministriranje i čitanje.

J.Š.

Biskupa Waltera Kaspera pozdravio je župnik fra Josip dr. Šimić i djevojka u narodnoj nošnji

BERLIN

Djeca i mladi za Godinu obitelji

Da bi i partikularna Crkva kao dio velike Božje obitelji težila ostvarivanju dobra – biti zajedno, i berlinska vjerna obitelj dala je svoj obol ovoj Godini obitelji. Od 8. do 11.12.1994. organizirana je OBITELJSKA DUHOVNA OBNOVA u večernjim satima koju je predvodio p. Juro Bosančić. No, to je posljednji čin onoga što se čini od početka ove vjeronaučne godine. Naime, obiteljima je ponudeno nekoliko predavanja s tematikom duhovne obnove a svakoga se petka također mogu okupiti na pripremljene BIBLIJSKE VEČERI. Da ne budu izuzeti iz tog programa i mladi članovi obitelji, djeca i mladi, oni su pripremili i izveli program za svoje

roditelje 5.11.1994. – kao doprinos Godini obitelji. Premijerno su izveli misijsku himnu koju je skladao pok. maestro Mato Leščan na tekst Ante Dabo. Dvanaestero djece kazalo je kroz pjesme dvanaest velikana hrvatskog duha, plesao je folklor, pjevao je zbor mladih. Posebnu pozornost izazvali su mali glumci igrajući „Mišolovku“ – pokušavajući dočarati istinu da u obitelji treba vladati iskrenost i povjerenje.

Da sve bude u ozračju obiteljskog sklada pobrinuo se župnik fra Stanko. Na kraju se samo mogao čuti komentar: Ponovilo se, stvarno smo se obiteljski odmorili!

Natalis

FREIBURG

25. obljetnica Hrvatske socijalne službe

U nazočnosti brojnih gostiju, domaćina Nijemaca i Hrvata, u Zäringenu u Freiburgu, proslavljena je u subotu, 28. listopada, 25. obljetnica rada Socijalne službe, koja je uspostavljena još u doba dolaska prvih gastarbajtera i osnutka Hrvatske katoličke misije u Freiburgu.

Proslavu je svečano otvorila vjeronaučna skupina hrvatske djece izvedbom nekoliko prigodnih pjesama, a tijekom cijelog programa, između brojnih govornika, nastupao je ženski duet, gospođa i gospodična Hölter, prekrasnim izvedbama pjesama iz svih hrvatskih krajeva.

O proteklom dobu govorio je direktor Caritasa Egon Engler, podsjetivši na silne napore koje su u naše i druge radnike ulagali Caritas i Hrvatska katolička misija. Kao simboličan znak zahvalnosti dugogodišnjoj socijalnoj radnici gđi Marini Pranjko uručeno je cvijeće, a Nevenu Fruku boca vina. U ime Hrvatske katoličke misije u Freiburgu prigodni govor održao je voditelj misije fra Alojzije Duvnjak, zahvalivši se Caritasu na svemu što je za našu namučenu domovinu učinio i tijekom ratnih godina i što još uvijek čini skrbeći se za brojne prognanike i njihove obitelji.

Završavajući službeni dio programa g. Heck, dekan Freiburga, prisjetio se jedne zanimljivosti iz doba početaka rada Hrvatske katoličke misije u Freiburgu, kada je, svrativši u tadašnju baraku u kojoj je bilo sjedište misije priupitao misionara fra Ivana Badurinu zna li koliko ima Jugoslavena u Freiburgu. Duhovit i iskren odgovor: „Samo jedan – konzul! Svi drugi su Hrvati, Slovenci...!“ danas je, nažalost, na tragičan način došao do svog punog izražaja.

Duša izuzetno dobre organizacije ove proslave bili su sadašnji socijalni radnici Zdravko Pavlović i Jozo Perković. I, kako to na kraju obično biva, proslavu su „zasladile“ hrvatske domaćice iznjevši na stol hrvatske i bosanske specijalitete, fine kolače i dobra vina.

Nakon službenog dijela programa veselje i ples trajali su do kasno u noć. Svojim nastupom obogatili su ga folklorna grupa i pop-grupa Rio iz Freiburga, narodni guslar Stipe Bebić, te gangaši.

Tomislav Beronić

IZ NAŠIH MISIJA

MÜNCHEN

Susret s udovicama i djecom iz domovine

Hrvatska katolička zajednica pokazivala je 11. 12. i 13. studenoga na poseban način ljubav prema bližnjima u nevolji. Tih je dana upriličen susret majki udovica domovinskog rata i njihove djece, kumčadi naše misije. Na početku je fra Petar pozdravio sve nazočne majke udovice, djecu, kao i glumce HNK iz Zagreba, te časne sestre Juditu i Rebeku, koje su kroz tri dana i vodile ovaj susret. U subotu je odigran igrokaz s. Judite Čovo, u kojem se pokazalo da je život jači od groba, da je svjetlo snažnije od tame.

Glumci zagrebačkog HNK izveli su dramu o trinaeststoljetnoj hrvatskoj opstojnosti. Nastupili su: Helena Buljan, Inga Apelt, Biserka Ipša, Ivanka Bakarić, Mirta Zečević, Matko Raguž i Tomislav Novinščak. Nakon toga je misijska folklorna skupina izvela ulomak iz Gotovčeve opere „Ero s onog svijeta“.

Vrhunac ove trodnevne svečanosti zbio se u nedjelju u crkvi St. Michael, jednoj od najvećih Münchenskih bogomolja. Misno slavlje s oko četiri tisuće vjernika bilo je za sve one koji su dali živote u obrani domovine. Misu je predvodio voditelj misije fra Petar. Poruku majki pred nazočnima je izrekla Irena Dubreta, dopredsjednica udruge „Majke udovice“. Malo je bilo onih kojima se u oku nije vidjela suza. Molitva vjernika i prinos darova bili su još dirljiviji, a tom prigodom su gosti iz domovine zahvalili hrvatskim iseljenicima i radnicima u inozemstvu, te njemačkim dobročiniteljima za sve što su

Prizor s priredbe za majke udovice domovinskog rata i njihovu djecu u Münchenu. Foto: Petar Lovrić

Vrhunac susreta zbio se na hrvatskoj misi u St. Michael Kirche.

Foto: Petar Lovrić

učinili i što čine za njih. Istoga je dana u crkvi u Passingu misu slavio fra Duško, a majke i udovice su u njoj također aktivno sudjelovale. Zajednički ručak bio je nakon misa u restoranu Stengl Hof kod obitelji Vlade Brčića. Trodnevni susret hrvatske katoličke zajednice iz Münchena

s majkama udovicama i njihovom djecom iz domovine bio je višestran koristan svima. U organizaciji susreta posebnu zahvalnost zaslužuju svećenici, sestre Judita i Rebeka, glumci i svi koji su dali svoj doprinos u priređivanju susreta.

Jozo Sladoja

LINZ, AUSTRIJA

Seminar za evangelizaciju

U tišini kapucinskog samostana, gdje je smještena Hrvatska katolička misija u Linzu, molitveni život hrvatske dijaspor doseže zavidnu razinu. Vjerovati Isusovim riječima, gdje su dvojica ili trojica u moje ime i ja sam s njima (Mt 18, 20), ponekad zna biti teško ali Božjom naklonošću dohvatljivo. Od oko tisuću mladih Hrvata katolika, koliko ih živi u gradu Linzu, na susret mladih i molitvu dolazilo je svakog petka jedno, dvoje ili troje, ipak dovoljno da bude ispunjeno Isusovo obećanje. Vjerom mladih molitelja Gospodin je danomice (Dj 2, 47) povećavao broj mladih koji se slijevahu s ulica i kafića u našu misiju. Brzo je

dozrelo vrijeme da se u našoj misiji po prvi puta održi seminar za evangelizaciju. I dogodilo se ono što je s vjerom izmoljeno. Od četvrtka 20. listopada do nedjelje 23. listopada održan je seminar koji je vodio fra Zvezdan Linić iz Zagreba. Tih dana naša misijska dvorana bila je ispunjena mladima i starijima. Svatko je izrekao svoje *da* Isusu i njegovoj Crkvi, a oduševljenje za kršćanske vrijednosti raslo je od četvrtka do nedjelje.

Kroz pjesmu i molitvu potvrđeno je istinsko zajedništvo Isusovih učenika. Seminar je završen nedjeljom misom u Kleinmünchenu, koju je predvodio p. Zvezdan Linić.

Božo Raić

FRANKFURT

„Croatia ensemble“
na Touristica velesajmu

Foklorna skupina „Croatia ensemble“ iz Frankfurta nastupila je 12. 11. 1994. u prostorijama frankfurtskog velesajma u okviru „Touristica – Messe“. Ispred teze s hrvatskom turističkom ponudom mladi hrvatski folkloristi plesali su ples „Baranja“ i pjevali slavonske narodne pjesme. Izvorne narodne nošnje, pjesme i ples privukli su pozornost brojnih posjetitelja turističkog velesajma. Mnogi posjetitelji su se obraćali mladim hrvatskim plesačima i zanimali se odakle dolaze. Na velesajmu turizma nastupile su usto brojne skupine iz raznih zemalja svijeta. Hrvatska je međutim imala jedno od središnjih mjesta što je pokazalo i zanimanje gostiju za ljetovanje u našoj domovini. ■

IZ NAŠIH MISIJA

ROTTENBURG-STUTTGART

Susret s „propovjednikom slikama“

Pod motom „Doživjeti Bibliju u umjetničkim djelima“ održan je 18. rujna 1994. susret hrvatskih katoličkih žena iz biskupije Rottenburg-Stuttgart. Susret su organizirala Barbara Waidinger, referentica za obitelj pri biskupiji i Odbor za rad s hrvatskim ženama. Oko stotinu žena iz misija Göppingen, Esslingen, Ulm, Stuttgart i Waiblingen, posjetile su crkve u Hohenbergu, Rosenbergu, Elwangenu i Wasseraufingenu, te razgledale umjetnička djela župnika Siegera Köder. Svećenik Sieger Köder je jedan od najvećih i najznačajnijih živućih njemačkih umjetnika čija su djela inspirirana isključivo biblijskim tekstovima.

Köder je rođen 1925. Završio je studij na Akademiji umjetnosti u Stuttgartu i predavao dugo godina umjetnost na jednoj gimnaziji u Aalenu. Bogosloviju je studirao u Tübingenu, a za svećenika zaređen kad mu je bilo već 46 godina. Sada je župnik u Hohenbergu i Rosenbergu kod Elwangena. Svojim umjetničkim djelima želi ljudima približiti Radosnu vijest. Njegove slike krasi mnoge crkve, privlače mnoge posjetitelje i prijatelje crkvene umjetnosti. Postoji i posebno izdanje Biblije ilustrirano s preko 100 slika ovog umjetnika. Nazivaju ga „propovjednikom slikama“.

Hrvatske žene su imale čast upoznati ovog velikog umjetnika i zajedno s njim i njegovom njemačkom zajednicom vjernika slaviti euharistiju u crkvi sv. Jakova u Hohenbergu. On ih je srdačno pozdravio i zaželio im ugodan dan. Žene su preko mise otpjevale dvije pjesme i molile molitvu vjernika na hrvatskom jeziku. Dr. I. Tomislav Medugorac, nadahnut evanđeljem, pozvao je žene, da u ovom susretu i kroz umjetnička djela ojačaju svoju vjeru, da svoju ulogu poslužiteljica (kao majka, supruga i radnica) prihvaćaju s radošću. „Tko hoće biti prvi, neka bude poslužitelj svima!“

Žene su svećeniku – umjetniku Köderu darovale monografiju „Lijepa naša“ na njemačkom jeziku.

Žene su bile ugodno iznenađene dočekom koji im je priredio župnik Zepf iz Wasseraufingena, koji ih je u župnoj dvorani počastio kavom koju je sam skuhaio. Bio je to zaista nesvakidašnji susret, na kom su hrvatske katoličke žene doživjele jedno sasvim novo iskustvo vjere.

Stanka Vidačković

MÜNCHEN

Otpratili smo s. Hijacintu

Nakon 15 godina požrtvornog rada kao kuharica u Hrvatskoj katoličkoj zajednici München, otišla je s. Hijacinta Banić u zasluženu mirovinu, a po redovničkom običaju i dalje će pomagati sestrama u Rimu i čekati svoj mir u Gospodinu.

Oproštaj su sestre i braća u zajednici priredili 23. listopada 1994. u 20 sati. Sabrala su se sva braća iz okolice, kao i dva gosta koja su se zatekla u ime svih onih pustih prošlih gostiju kroz te godine, kao i njene sestre, gotovo sve, iz dvije kuće u Münchenu. Negdje oko četrdesetak nas se složilo oko oproštajnog stola koji je sličio po obilju i ukusnosti na stolove s. Hijacinte kroz mnoge godine.

Nakon uvodne molitve, sestre je zahvalio i goste pozdravio voditelj zajednice fra Petar. Na njegove riječi je spontano zapjevana: *Fala*. U ime sestara je s. Slavica izre-

kla riječi zahvale, a oboje joj je zaželjelo sretan put u zasluženu mirovinu. S. Hijacinta je zahvalila vrlo kratko: *Hvala vam svima, a mjesto mene će govoriti fra Tihomir*.

Ustao je i on i rekao:

Dvoje mi je reći:

– S. Hijacinta, hvala ti u ime moje i svih nas tvojih prvih potrošača mirisne kuhinje, jer ja sam s tobom došao u München. Znala si za radost specijaliteta svakog od nas, a danas znaš napraviti radosni zalogač gotovo polovici provincije, što su prošli kroz tvoju kuhinju. Zar to nije ljudski i lijepo?

– Sada govorim ono što si me zadužila da govorim u ime tvoje, kako ste čuli, pa..

Ja sam s. Hijacinta!

Kako znate, ja sam kuharica. Moj je posao: oguli, ostruži, očisti, oribaj, obari, provari, ispeci, propeci, ugrij, zagrij, ohladi, posluži.

Ja sam s. Hijacinta!

Možda ćete me zaboraviti lako, iako neki kažu da se i ljubav začine u loncu, jer je moja majstorija samo do grla ukusna, tečna, slatka, masna, posna, slana, neslana, a onda sve u jedno se svali i završi kuharsko umijeće.

Ja sam s. Hijacinta!

Moji su prijatelji lonci, teče, tave, kuhače, žlice, viljuške, noži, i znam – koliko se u njih ljubavi uloži toliko se i iz njih rodi.

Ja sam s. Hijacinta!

Da sam sve ovo mogla 15 godina obavljati zahvaljujem svoj braći koja su slatko

jela i revno nastojala da mogu jesti. I mojim sestrama na sestrinskoj pomoći da sestrama i braći bude slađe i ljepše, osobito za većih skupova.

Ja sam s. Hijacinta!

Zahvaljujem i ovdje nazočnim civilima: Mari za uređene papire, Ivanu za popravljene vodotoke i odoke, Javoru za prenešeni tisak i druge terete.

Ja sam s. Hijacinta!

Zahvaljujem na ovom divnom skupu za ispraćaj, na bratskom darivanju, sestrinskoj podvorb i bratskom otpućavanju.

Ja sam s. Hijacinta!

Na koncu: zahvaljujem svima što mi je uz trud bilo i lijepo.

Hvala!

Ja sam mala s. Hijacinta, franjevka od Bezgrešne!

Fra Tihomir

ERLANGEN

Draženu u spomen

Nizom prigodnih događanja na dostojanstven je način 22. i 23. listopada u Erlangenu obilježena trideseta obljetnica rođenja, prije nešto više od godinu dana, tragično preminulog hrvatskog košarkaša Dražena Petrovića. U subotu, 22. listopada, u organizaciji Hrvatskoga doma u Erlangenu i obitelji Bechhold održana je prigodna večera obilježavanja dana Draženova rođenja. Prigodnim napisima i pjesmom nastalom posthumno u slavu ovog velikoga hrvatskoga sportaša evociran je životni put idola svih generacija.

Dan kasnije, u Hrvatskoj katoličkoj misiji Erlangen, u župnoj crkvi St. Bonifaz upriličeno je euharistijsko slavlje – misa zadušnica za pok. Dražena Petrovića.

Misno slavlje je uz sudjelovanje roditelja, prijatelja, brojnog hrvatskog pučanstva u Erlangenu, te sportaša košarkaškoga kluba „Croatia“ iz Nürnberga predvodio pater Franjo Petrinjak.

U svojoj je nadahnutoj propovijedi još jednom naglasio sve vrline ovog velikog čovjeka i košarkaša čija marljivost, upornost, entuzijizam i domoljublje ostaju budućim generacijama kao trajan uzor i ideal kojeg treba doseći.

Hana Breko

STUTT GART

Nikolinje za pamćenje i za sve duše

Veličanstvena atmosfera bila je u nedjelju navečer, 27. 11. o.g. u velikoj dvorani Schwabenlandhalle u Fellbachu, u predgrađu Stuttgarta. Oko 2500 nazočnih, od čega 900 djece ispunilo je dokraja ovo zdanje da bi proslavili sv. Nikolu, jednu od najljepših dječijih svečanosti kojoj se uvijek s njima raduju i odrasli. Jer, bilo je radosti za sve.

Program koji je priredila Hrvatska katolička misija iz Stuttgarta zadovoljio je interes sviju generacija.

Najprije je mali pjevački zbor HKM pod ravnanjem sestre Ljube otpjevao hrvatsku i njemačku himnu, te još tri domoljubne pjesme.

Posebno mjesto u programu zauzeli su folkloristi triju uzrasta: najmlađa, srednja i starija grupa. Prve pod vodstvom Marijane Marić i Ivice Lovrića, a ona najstarija pod paskom iskusnoga Pere Markovića.

Iznenadjenje je bila izvedba dramske grupe HKM s komadom „Jel'me netko tražio“ za čiji se uspješan nastup pobrinula sestra Alojzija. Sve je to bilo sadržaj prvoga dijela programa koji je umiješno i s puno šarma vodila poznata pjevačica i voditeljica „Sedme noći“, dugogodišnja solistica „Novih fosila“ Sanja Doležal.

Bilo je tu i mnogo gostiju: hrvatski konzulat iz Stuttgarta bio je zastupljen generalnom konzulicom Zdenkom Babić-Petričević i savjetnikom konzulom Marijanom Šimunićem, a veleposlanstvo iz Bonna konzulom Žarkom Plevnikom. I predsjednik Republike Hrvatske koji

bijaše pokrovitelj Hrvatskih tjedana u Stuttgartu, a proslava Nikolinja HKM Stuttgart bijaše završna točka, uputio je pozdrave i dobre želje kroz riječi nazočnog tajnika HDZ-a, prof. Zlatka Canjuge, a bili su tu i predstavnici njemačkih vlasti. Drugi, vrlo popularni gosti predstavljali su svijet vrhunskoga hrvatskog športa. Dugogodišnji igrač Hajduka, a sada kapetan Karlsruhea i hrvatski reprezentativac Slaven Bilić i član ovdašnjeg prvoligaša FC. Stuttgarta Ante Čović donijeli su na dar lopte i zastave njemačkih klubova u kojima uspješno nastupaju te podijelili više stotina autograma, a publici obećali daljnje uspjehe na europskoj sceni, posebno naše Hrvatske. Misija je za uzvrat obdarila poznate nogometaše misijskim zastavicama i pjesmaricama „Slavimo Boga“. Drugi dio programa bio je u znaku darivanja djece i zabave. Za darivanje 900 radosnih malih Hrvata pobrinuo se sv. Nikola, a za zabavu sviju ostalih zagrebačka grupa „Fresh“ i vrckasta Sanja Doležal.

Bogata tombola s 1000 zgoditaka i sve ono što je skupljeno od prodaje kolača i kave, koji su prepemile vrijedne domačice, to je ovdje unaprijed poznato, ide u fond za hrvatsku ratnu siročad. Iduće nedjelje, 4. 12., nastavlja se ta plemenita akcija pa će i taj prihod, zajedno s ovonedjeljnim nikolinjskim slavljem, ogrijati duše i unijeti blagdansko raspoloženje i u domove ožalošćene siročadi u domovini (Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini).

Nismo zaboravili one koji su najviše ovome pridonijeli. Bili su to djelatnici Hrvatske katoličke misije u Stuttgartu, fratri: Petar i Ivan i č. sestre: Tarzicija, Doroteja, Ljuba i Alojzija kao i mnogobrojni aktivisti koji su i ovoga puta bili jedan skladno djelotvoran mravinjak koji skuplja i neumorno šalje i duhovno i materijalnu pomoć gdje je ona najpotrebnija. Prvi čovjek ovoga ansambla, spominje se stoga, ovdje posljednji. Jer, s njim i s njegovim pozdravom sve je započelo, a kako to i pristaje nakon uspješnog posla, svoju je radost podijelio fra Marinko s razdraganom publikom otpjevavši na kraju i tri popularne skladbe. Sa srcem i dušom. Na taj neobičan način završilo je i ovo nikolinjsko slavlje koje u stuttgartskoj misiji svake godine dobija na masovnosti i ljepoti. Obično po danu i tradiciji, ali neobično po svemu što je pružila. Na radost prisutnih i dobrobit potrebitih. **Z.J.**

Ministrantski dan

U prepunoj konkatedrali sv. Eberharda, 6. 11. 1994., nakon dvomjesečne pripreme, uz pomoć fra Ivana i s. Tarzicije, u red ministranata primljeno je novih 18 dječaka i djevojčica. U crkvi je bila velika radost kada je fra Ivan prozivao nove ministrante, a oni se odazivali noseći ministrantsku odoru i bečajući savjesno izvršavanje ministrantskih dužnosti. Nakon toga su po prvi put sami ministrirali. Pod misom je pjevao dječji zbor pod ravnanjem s. Ljube. Na kraju mise je fra Marinko čestitao novim ministrantima, te poželio da neki od njih odu svećenike ili časne sestre. Kao trajnu uspomenu na ovaj dan svima je darovao križeve. Već sljedeće subote priređen je svečani ručak za sve ministrante u dvorani misije. Bilo je coca cole, kolača, zabave i plesa. Proslavljeno je usto i prvo mjesto osvojeno u nogometu, kao i prvo mjesto koje su ministranti osvojili na prvom ministrantskom susretu biskupije Rottenburg – Stuttgart u listopadu u Sindelfingenu. **I. Č.**

LYON, FRANCUSKA

Košarkaški klub Croatia

Hrvati diljem svijeta vrše promidžbu svoje domovine na razne načine. Mladi to čine i kroz sport. Tako su mladi Hrvati iz Lyona prije tri godine osnovali košarkaški klub CROATIA, koji se natječe u regionalnoj Lyonskoj ligi. Prve godine mladi Hrvati su zauzeli 7. mjesto, prošle godine 3., a ove godine odlično su započeli s igranjem. Od dosada četiri odigrane utakmice sve su dobili i drže se pri vrhu tablice. Inače ovi mladići su aktivni i u Hrvatskoj katoličkoj misiji.

Ivo Balukčić

PFORZHEIM – OSIJEK

Gradovi prijatelji

Gradonačelnici Osijeka i Pforzheima potpisali sporazum o prijateljstvu i suradnji dvaju gradova

Pforzheim i Osijek su udaljeni oko 1100 kilometara, ali veze između ta dva grada traju već 30 godina. Te veze su okrunjene 12.11.1994. u Pforzheimu potpisivanjem sporazuma o prijateljstvu i suradnji. Taj sporazum potiče sve skupine, udruge, poduzeća i pojedince iz obaju gradova da surađuju na svim razinama života i djelovanja. Sporazum su svečano popisali gradonačelnici dr. Joachim Becker i prof. Zlatko Kramarić. U Pforzheimu već tri godine uspješno radi Komitet za pomoć Osijeku, a vodi ga gradski vijećnik Siegfert Frank. Već su skupili božićne darove za ugrožene u Osijeku. U Osijeku s druge strane živi i njemačka manjina, tako da je taj hrvatski grad multinacionalan, pa stoga i europski. Potpisivanju sporazuma bili su

nazočni brojni uglednici, među kojima veleposlanik republike Hrvatske u Njemačkoj dr. Ivan Ilić, dakovačko-srijemski biskup mons. Ćiril Kos i drugi. Biskup Kos je zahvalio na svesrdnoj pomoći koju su građani prijateljskog Pforzheima i cijele Njemačke poslali napadnutom Osijeku.

Svečanost su uveličali „Zlatni dukati“, zbor „Lipa“. Pozdravne brzojave ovom činu poslali su ministri vanjskih poslova obiju država, dr. Klaus Kinkel i dr. Mate Granić. „Pforzheimer Zeitung“ i drugi mjesni mediji dali su veliki prostor i puno vremena ovom događaju. ■

SPAICHINGEN **Tečaj za djelatelje pričesti**

Desetog listopada ove godine održan je prvi „Tečaj za djelatelje pričesti“ za kandidate iz hrvatskih katoličkih misija na području biskupije Rottenburg-Stuttgart, u Clarentiner-Missionshaus Dreifaltigkeitsberg u Spaichingenu. Tečaj je organizirao dr. I.T. Medugorac na prijedlog odbora za obitelji i odbora za rad s hrvatskim ženama. Tečaj je vodila gđa Schäfer-Krebs iz Pastoralnog instituta biskupije Rotteburg-Stuttgart.

Sudjelovalo je sedamnaest kandidata, uglavnom onih koji su već zaposleni u pastoralu za Hrvate (časne sestre, pastoralni suradnici i suradnice, socijalni radnici) te gđa Barbara Waidinger, referentica za obitelji pri biskupiji.

Gđa Schäfer-Krebs upoznala je kandidate sa službom „djelatelja pričesti“. Rekla je da je ova služba u njemačkim župama uvedena još prije 25 godina, te da osim praktičnih razloga za njeno uvođenje u liturgiju ima i teoloških razloga. Danas u biskupiji Rottenburg-Stuttgart ima oko 10 tisuća vjernika laika djelatelja pričesti.

A u našim misijskim hrvatskim zajednicama ova služba je do danas gotovo ostala nepoznata.

Službu djelatelja pričesti može obavljati osoba starija od 25 godina, muško ili žensko, koju biskup imenuje. Djelatelj

pričesti pomaže svećeniku dijeleći pričest za vrijeme euharistije (ovo se posebno preporuča u zajednicama gdje ima samo jedan svećenik, a vjernika puno, pa dijeljenje pričesti dugo traje).

On nosi bolesnicima pričest u domove i bolnice. Imenovani djelatelj pričesti dobiva posebnu diplomu, mandat mu traje 6 godina s tim da se može i produljivati. On je obavezan barem jednom godišnje sudjelovati na seminaru koji se organizira u biskupiji za sve djelatelje pričesti. To je vrlo važno radi izmjene prastoralnih iskustava i osobne duhovne izgradnje.

Nakon ovog tečaja, hrvatske katoličke misije ove biskupije dobile su prve, od biskupa dr. Waltera Kaspera, imenovane djelatelje pričesti. To su pastoralni suradnici: Branko Galić, Mladen Lucić, Janja Kobaš, Krunoslava Juvančić i Stanka Vidačković; socijalni radnici Slavko Burić i Mirko Vidačković; časne sestre: Ines Marić, Mirjana Turković, Anđelka Šteko, Ancila Vukoja, Alojzija Pejić, Ljuba Božinović i Tarzicija Čolina te gđa Krunica Žličarić (ASTEIA) i gosp. Željko Vidaković iz Aalena.

Sljedeći „tečaj za djelatelje pričesti“ planiran je za 4. veljače 1995. godine.

Stanka Vidačković

DOPIS

„Zeleni se otava, Švabo Bosnu ostavlja...“

(„Warum so, Herr Neudeck?“
Živa zajednica, 9-10/94, s. 27)

Sehr geehrte Redaktion der Živa zajednica!

Herrn Neudeck kenne ich in keiner Weise. Und wenn Sie gerichtliche Schritte unternehmen – in Ordnung. Doch vorher würde ich doch fragen, ob er oder seine Vorfahren nicht doch etwas Böses durch Kroaten erlitten haben.

Als wir Kössings 1919 als Deutsche Sarajevo verlassen haben, hat die Menge vor dem Bahnhof gesungen: „Zeleni se otava, Švabo Bosnu ostavlja, ostavlja je kralju Petru za brezovu metlu“.

Als dann 1942–45 Kroaten hierher kamen, haben wir ihnen in jeder Weise geholfen – daraus Ergebnis der Artikel 1956 in „Danica“ (Chicago 5.9.1956, Seite 4, von fra Častimir Majić).

Hat vielleicht Herr Neudeck etwas Schweres durch Kroaten erleiden müssen? Ich würde zunächst das zu erfahren versuchen.

Mit guten Wünschen und freundlichen Grüßen.

Maria Kössing (geb. 1.3.1905)
Hirschstr. 121, 76137 Karlsruhe

VJENČANJE U DOMOVINI

Antonija i Dražen

Antonija Nikolić i Dražen Hačko iz misije Villingen/Schwenningen sklopili su sakrament ženidbe 23. srpnja 1994. Svečani obred vjenčanja proslavljen je u Draženovoj rodnoj župi u Jastrebarskom, u crkvi sv. Nikole. Ženidbi je prisustvovao mjesni župnik Stjepan Ptiček. Sbrojnom rodbinom, prijateljima i znancima slavlje se potom nastavilo u hotelu „Jaska“ do ranih jutarnjih sati. (K. N.)

UPOZNAJMO SE

Djevojka (43), VSS, živi i radi u inozemstvu, željela bi upoznati dobrog, iskrenog, inteligentnog čovjeka (može i udovac s djetetom). Šifra 7455

Djevojka (30/160), jezikoslovac, dobro situirana, živi i radi u Njemačkoj, hoby: ples i pjevanje, želi upoznati mladića, Hrvata, do 35 godina. Poželjna fotografija koju na zahtjev vraćam. Šifra 1194

Djevojka (39/165), živi u blizini Zagreba. Željela bi upoznati dogrog mladića do 45 godina, porijeklom iz Hrvatske, može i iz inozemstva radi ozbiljne veze i eventualnog braka. Šifra 1255

RJEŠENJE KRIŽALJKE IZ PROŠLOG BROJA

U □ □ □ □ □ □ □ □ □ □
T □ HRVATSKA
EM □ AED I □ ON
BONZO □ PRPA
ERAR □ OTUR □ L □ □ □ Z □
SEGOSPODINEUZDAM
□ □ I V A N P A V A O D R U G I
P O N J A V A □ □ E T N A □ P R T
O P A R T □ B R □ P A R O L E □
M O T I V I R A T I □ A L I B I
P R I T O K A □ O S I N J A K □ S
A O □ I J E K A V I C A □ A K T

NAGRADNA KRIŽALJKA SRETAN BOŽIĆ!

W	SMOLA	K	PROVODITI REGRES	VOĆE U LUSKO	SUPROTNO OD "MOD"	INDU	NORTH	"DAN" ŠTO NEŠTO OKRUŽUJE, ODRACJE	MALA MARKA	CJELO- KUPAN, CJELU	GLAVNI GRAD ARMENIJE
HRVATSKA BOŽIĆNA PIJESMA											
V							POPRAVILA SATOVE				
STARI, ISKLI- SNI VOJNIK DIO CR- GANIZMA						(OKUPALIS- TE VIERNI- KA (OM.)	LINJE				
GLAVNA GREDA, NOSILAC KROVNOSTA		R						A		VOLT	
NANOVO, IZNOVA										KONOBARI	
OSOBNA ZAMJENICA				J K		TIJAKOVIC ČUVARI HARJANA		PRVI AHT. LETAČ			
POSFOR								PEST (OM.)			
GRČ. FILOZOF, ATOMIST							AMERICAN AIR LINES			M. LINE, MALIBUCIJE SOKRATOV TLUSTELJ	
PROSTOR ZA STOKU, OBOR				POKUPA, NA- UČAVANJE				NAŠICE		OD TADA	
HRVATSKA BOŽIĆNA PIJESMA								KRATICA ZA "SOKRATOV"		UZVIK ČUVENJA	
LUTECI											
TUR. MARŠAL, OMER-PIŠA						KISIK		KRATKO DJELO, ZLOČINSTVO DJESEK			
SUŽANITI						DRVENE POSUDE ZA PRANJE ILI HRANJENJE STOKA				PROGLASIT ODSEJE	

NOVO! NEU!

Heizung – Lüftung – Kundendienst

Nenad Čolić

Meisterbetrieb

Triebstraße 55, 60388 Frankfurt
Tel. 06109/351 28; Fax. 367 94
Funktelefon: 01726 808 685

Video za sjećanje i uspomenu

Kvalitetnom video-tehnikom
snimam svadbe, krštenja i
ostale važnije svečanosti.
Dolazim po pozivu.

Sve informacije na telefon:
0 69 / 62 63 35.

*Mache deine Wohnräume
zu einem Ort,
an dem andere
immer willkommen sind,
zu einem Haus
des Friedens
und des Segens
und
des gegenseitigen Verzeihens.*

Frère Roger Schutz, Taizé

MARKO OBERT

Postvertriebsstück · D 2384 E · Gebühr bezahlt:

Scholl + Klug Druckerei GmbH · 64546 Mörfelden-Walldorf

HRVATSKI BOŽIĆ * KROATISCHE WEIHNACHTEN * CROATIAN CHRISTMAS

Et in terra pax hominibus

ŽIVA ZAJEDNICA
ŽIVI ZA VAS